

Strasbourg, 22.11.2016
COM(2016) 723 final

2016/0359 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

milles käsitletakse ennetava restruktureerimise raamistikke, uue võimaluse andmist ning restruktureerimise, maksejõuetuse ja maksekohustustest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid ning millega muudetakse direktiivi 2012/30/EL

(EMPs kohaldatav tekst)

{ SWD(2016) 357 final }

{ SWD(2016) 358 final }

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Maksejõuetusnormid hõlmavad suurt hulka meetmeid: varane sekkumine enne, kui ettevõtte tõesisesse raskustesse satub; õigeaegne restruktureerimine tagamaks, et ettevõtte elujõulised osad säiliks; varade likvideerimine, kui ei ole võimalik ettevõtet muul viisil päästa, ning lõpuks ausatele ettevõtjatele teise võimaluse andmine maksekohustusest vabastamise kaudu.

Kõiki neid meetmeid kattev hästitoimiv maksejõuetusraamistik on hea ettevõtluskeskkonna oluline osa, kuna see toetab kaubandust ja investeringuid,¹ aitab luua ja säilitada töökohti ning aitab majandustel kergemini toime tulla vapustustega, mis toovad kaasa viivislaenu ja töötuse määra kõrge taseme. Kõik need on Euroopa Komisjoni põhiprioriteedid.

Maksejõuetuse küsimustel on tugev üleliiduline mõõde. Aina tugevamini seotud ühtne turg koos järjest olulisema digitaalse mõõtmega tähendab, et väga vähesed ettevõtted on oma kliendibaasilt, tarneahelalt, tegevustelt, investori- ja kapitalibaasilt puhtalt ühe riigi sisesed. Tähtis on see, et maksejõuetusega seotud küsimused takistavad ka piiriülest laienemist ja investeringuid. Paljud investorid nimetavad maksejõuetusnormidega seotud ebakindlust ning võimalikke pikki või keerukaid maksejõuetusmenetlusi välisriikides peamise põhjusena välismaale mitte investeerida või seal ärisuhteid arendada. Seega on hästitoimiva ühtse turu ja tõelise kapitaliturgude liidu toimimiseks vajalik maksejõuetusõiguse normide põhjalikum ühtlustamine. Seetõttu ongi see küsimus ELis juba pikka aega märgatavat huvi äratanud.

Maksejõuetuse ja restruktureerimismenetluste suurem ühtlustamine aitaks luua piiriülestele investoritele suuremat õiguskindlust ja soodustaks elujõuliste äriühingute õigeaegset restruktureerimist finantsprobleemide korral. Ebatõhusad ja lahknevad maksejõuetusõiguse normid raskendavad investoritel krediidiriski hindamist eriti just piiriüleste investeringute kaalumisel. Riikide vahel paremini jagatud riskid, tugevamad ja likviidsemad kapitaliturud ning ELi ettevõtete mitmekesisemad rahastamisallikad tugevdavad finantsintegratsiooni, vähendavad krediidikulusid ja tõstavad ELi konkurentsivõimet.

Restruktureerimine ja maksejõuetus

Praegu tegutseb pool kõigist Euroopa ettevõtetest alla 5 aasta². Ettevõtete maksejõuetuse juhtumite arv on alates majanduskriisi tipust 2009. aastal kasvanud ja püsib kõrgena, ehkki näib, et nüüd hakkab see suundumus pöörduma. Paljudes liikmesriikides kalduakse finantsraskustesse sattunud elujõulisi ettevõtteid suunama likvideerimise ja mitte varajase restruktureerimise poole. Hinnanguliselt pankrotistub ELis igal aasta 200 000 ettevõtet (iga päev 600), selle tulemusel kaotatakse igal aastal 1,7 miljonit töökohta. Üks neljast sellisest juhtumist hõlmab piiriülest maksejõuetust, millega on seotud rohkem kui ühe ELi liikmesriigi võlausaldajad ja võlgnikud³. Suurt osa ettevõtetest ja nendega seotud töökohtadest oleks võimalik päästa, kui kõigis liikmesriikides, kus asuvad nende asutused, varad või

¹ Komisjoni 2016. aasta majanduskasvu analüüsis (COM(2015) 690 final, 26.11.2015) on toodud selgesõnaliselt välja „hästitoimivate maksejõuetusraamistike“ olulisus investeerimisotsuste juures.

² Vt Eurobaromeetri kiiruuring 354 (2012), mille kohaselt loobub 43 % Euroopa elanikest ettevõtlusega alustamisest läbikukkumishirmu tõttu (lk 72).

³ Komisjoni talituste töödokument, mõjuhinnang mis on lisatud dokumendile: komisjoni soovitus äritegevuse ebaõnnestumist ja maksejõuetust käsitleva uue lähenemisviisi kohta, SWD(2014) 61 final, 12.3.2014, lk 2.

võlausaldajad, oleksid olemas vajalikud ennetavad meetmed. Lisaks tagaks ennetavate restruktureerimismenetluste õigeaegne kättesadavus meetmete võtmise enne, kui äriühingutel tekivad laenude tagasimaksmisel viivitused. See aitaks tagada, et laenud ei muutuks tsüklilise majanduslanguse ajal viivislaenudeks ning väheneks sellega kaasnev negatiivne mõju finantssektorile. Kuid piiriülene mõõde on palju ulatuslikum ja lahknevate maksejõuetusraamistikega seotud kulud palju suuremad. Esiteks, kuigi võlausaldajate tarneahelas võib olla ainult kodumaiseid tarnijaid, võib juhul, kui tarnija sattub finantsraskustesse ja teda ei saa päästa, olla sellel negatiivne mõju, mis võib põhjustada piiriülese ettevõtte maksejõuetuse. Selliste piiriülese maksejõuetuse juhtumite mõju võib olla äärmiselt suur, kuna need puudutavad suurema tõenäosusega suuremaid ettevõtteid. Teiseks võivad mõnede ettevõtete piiriülesed võlausaldajad (eriti VKEd) eelistada piiriülestest nõuetest loobuda juba sellepärast, et nende realiseerimine on liiga kulukas, näiteks juhul, kui vajalik on ka kohalik õigusabi. Samuti võib eeldada, et ühtse turu arengu tulemusel suureneb piiriüleste tehinguid tegevate ettevõtete arv, millega omakorda kaasneb rohkem piiriülese mõjuga maksejõuetuse juhtumeid. Just innovatiivsed ettevõtted vajavad edukuseks ning esimese 5 aasta jooksul maksejõuetuse vältimiseks suuremat turgu.

Liikmesriikide restruktureerimis- ja maksejõuetusraamistikud mõjutavad otseselt võlausaldajate võlgade sissenõudmismäära. Maailmapanga andmetel on võlgade sissenõudmismäär ELis 30 % (Horvaatias ja Rumeenias) kuni 90 %⁴ (Belgias ja Soomes). Võlgade sissenõudmismäär on kõrgem riikides, kus restruktureerimine on maksejõuetuse korral kõige levinum menetlus. Sellistes riikides saavad võlausaldajad eeldatavasti kätte 83 % oma nõuetest, võrreldes likvideerimisprotsessi keskmise näitajaga, mis on 57 %⁵. Ehkki need tulemused peegeldavad ka teisi majandustegureid, näiteks majanduse üldist olukorda, rõhutavad need tugeva institutsioonilise ja kultuurilise baasiga laiaulatusliku maksejõuetusraamistiku tähtsust kogu ühiskonna jaoks paremate tulemuste saavutamisel.

Elemendid, mis mõjutavad ennetavate restruktureerimismenetluste efektiivsust ning seega päästetud ettevõtete arvu ja pikaajalist elujõulisust, erinevad liikmesriigiti oluliselt. Näiteks peaks efektiivne raamistik nõudma, et raskustes ettevõttel oleks võimalikult vara ligipääs ennetavale restruktureerimisele. Ometi ei ole mitmes liikmesriigis võlgnikel võimalik oma võlgasid koos võlausaldajatega restruktureerida enne, kui nad on tegelikes makseraskustes, või kui see võimalik on, kehtivad sellele väga ranged või kulukad ligipääsutingimused.

Samuti erinevad oluliselt täitemeetmete peatamise tingimused restruktureerimisläbirääkimiste toetamiseks: mõnedes riikides ei ole selline peatamine võimalik, kuid teistes on palju erineva kestusega võimalusi ja erandeid. Võlausaldajate vastuvõetud kavade suhtes kehtivad liikmesriikide õigusnormid erinevad suurel määral sellistes üksikasjades nagu rühma koosseis (restruktureerimine on võimalik ainult teatavate võlausaldajate korral ning ei mõjuta mitteosalevate võlausaldajate õiguseid), nõutav enamus ning õigus- või haldusastutuse tingimused restruktureerimiskava kinnitamiseks. Samuti erineb liikmesriikides uue rahastamise ja vaherahastamise kaitse (mis on vajalik restruktureerimiskavade edu tagamiseks), ulatudes minimaalsest kaitsest vara tagasivõitmise eest kuni prioriteedini olemasolevate võlgade ees järgnevates maksejõuetusmenetlustes. Ka õigus- või haldusastutuste ning õigus- või haldusastutuste määratud spetsialistide osalus ulatub minimaalsest kuni täieliku osaluseni.

⁴ Maailmapanga indeks, „Doing business“, 2016.

⁵ Maailmapanga indeks, „Doing business“, 2016.

Sellised lahknevused muudavad piiriülesel ettevõtete grupil, mille sidusettevõtted asuvad enam kui kahes liikmesriigis, restruktureerimiskava koostamise praktiliselt võimatuks⁶.

Uue võimaluse andmine

Paljudes liikmesriikides võtab pankrotis, kuid ausatel ettevõtjatel maksekohustusest vabastamine ja uuesti alustamine aega enam kui 3 aastat. Mittetoimivad uue võimaluse andmise raamistikud lukustavad ettevõtjad võlgadesse või sunnivad neid pöörduma varimajanduse poole või asuma ümber teise, soodsama korraga liikmesriiki. Ümberasumine on võlausaldajate jaoks kulukas, kuna nad peavad arvestama lisariskiga, et ettevõtjale võib muus jurisdiktsioonis kehtida lühem maksekohustusest vabastamise periood. Ümberasumine toob ettevõtjatele kaasa ka suuri majandus- ja inimkulusid, kuna määrus (EÜ) nr 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta⁷ võib nõuda, et asjaomane liikmesriik oleks olnud nende asukoht teatava aja jooksul, enne kui neil on õigus selles jurisdiktsioonis maksekohustusest vabastamist taotleda. Samuti näitavad tõendid, et lühematel maksekohustusest vabastamise perioodidel on positiivne mõju nii tarbijate kui ka investorite jaoks, kuna nii sisenevad nad kiiremini uuesti tarbimis- ja investeerimistsükklisse. See omakorda hoogustab ettevõtlust.

Ainuüksi maksekohustusest vabastamine ei pruugi mõnes liikmesriigis olla piisav, et ettevõtja saaks uuesti äritegevusega alustada, näiteks juhul, kui pankrotiga kaasneb pikemat aega kehtiv tegevuskeeld, mis võidakse väljastada olenemata sellest, kas ettevõtja tegutses heas usus. Ausatele ettevõtjatele uue võimaluse andmiseks peavad liigse võlakoormuse eest väljastatavad tegevuskeelud olema ajaliselt piiratud ning lõppema hiljemalt maksekohustusest vabastamise perioodi lõpuga. Võlgniku liigse võlakoormusega seoses kasutatavad isikuandmed peaksid olema piisavad ja asjakohased ning piiratud ainult sellise teabega, mis on vajalik nende töötlemise eesmärkideks, ning hoitud viisil, mis võimaldab andmesubjekte tuvastada ainult seni, kuni see on vajalik andmete töötlemise eesmärgil. Isikuandmete kaitse üldmääruses,⁸ millega asendatakse direktiiv 95/46/EÜ ja mida kohaldatakse alates 25. maist 2018, selgitatakse isikuandmete töötlemise õigusraamistikku ja nõudeid täpsemalt.

Füüsiliste isikute liigne võlakoormus on suur majanduslik ja sotsiaalne probleem. 11,4 % Euroopa kodanikest hilineb pidevalt oma maksete, sageli kommunaalravete tasumisega⁹. Selle peamine põhjus on ebasoodsad makromajanduslikud tingimused finants- ja majanduskriisi kontekstis (nt töötus), kombineerituna isiklike asjaoludega (nt lahusus, haigus).

See ei mõjuta ainult ettevõtjaid. Ehkki liikmesriikide maksejõuetusõiguse normidega koheldakse tarbijaid üldjoontes sarnaselt, ei ole see nii kõigis liikmesriikides. See suurendab liikmesriikide kulutusi sotsiaalkindlustussüsteemidele ja majanduslikele tagajärgedele, nagu vähenenud tarbimine ja tööturuaktiivsus ning kaotatud kasvuvõimalused.

Restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse üldine efektiivsus

Restruktureerimise, maksejõuetuse ja maksekohustusest vabastamise menetluste liigne pikkus mitmes liikmesriigis on võlgade madala sissenõudmismäära oluline põhjus ja hoiab

⁶ Robert van Galen, Stephan Madaus, *Corporate Rescue*, 2013, lk 52.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrus (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta (ELT L 141, 5.6.2015, lk 19).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁹

http://ec.europa.eu/consumers/financial_services/reference_studies_documents/docs/part_1_synthesis_of_findings_en.pdf.

investoreid eemal äritegevusest jurisdiktsioonides, kus on liiga pikkade menetluste oht. Pooltes liikmesriikides kestab maksejõuetusmenetlus 2 kuni 4 aastat¹⁰. Kõigis liikmesriikides peale kolme ei ole menetluste kestus viimase 4 aasta jooksul lühenenud ning kahes liikmesriigis menetluste kestus selle aja jooksul pikenes. Menetluste kestuse juures olulist rolli mängivad konkreetsed aspektid on seotud kohtunike spetsialiseerumise ning kiirete otsuste vastuvõtmise võimega, restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse valdkonna spetsialistide asjatundlikkuse ning nendes menetlustes digitaalsete kommunikatsioonivahendite kasutusega. Spetsialiseerunud pankrotihaldurid ja kohtunikud ning digitaalsete vahendite olemasolu võivad aidata menetluste kestust ja kulusid oluliselt vähendada ning abi ja järelevalve kvaliteeti parandada.

Tsükliliste tingimuste paranemisest hoolimata on endiselt suur majanduskriisi järel enamikus liikmesriikides kiiresti kasvanud viivislaenude hulk. Viivislaenude kõrge tase omab otsesest mõju pankade võimele kasvu toetada¹¹. Sihtotstarbelistel reformidel on mõnes liikmesriigis olnud positiivne mõju. Olemasolevate viivislaenude hulk Euroopa Liidus näitab, et vaja on lisameetmeid tagamaks, et ebakvaliteetse vara, negatiivse laenude arengu ja tagasihoidliku majanduskasvu vaheline negatiivne vastasmõju ei leviks. Restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse raamistike mõju suurendamiseks võetavad meetmed aitaksid paremini hallata tagasimaksmata laenusid ning vähendada pankade bilanssi viivislaenude kogunemist¹². Samuti aitaksid need suurendada lõppväärtust, mida võlausaldajad võivad oodata, kui on võimalik rahalistes raskustes võlgnike varasem ja kiirem restruktureerimine või likvideerimine. Samuti aitavad need vältida viivislaenude kogunemist edaspidi, kuna viivislaenudega on võimalik tõhusamalt tegelda. Täitmise korra õiguslike üksikasjade täiustamine ei lahenda olemasolevate viivislaenude probleemi täielikult juhtudel, kus täitemeetmed on juba kehtestatud. Samas võib kohtusüsteemi tugevdamine aidata kiirendada menetluse edasist kulgu. Nii saavad maksejõuetusõiguse reformid täiendada teisi ELi tasemel pangandussektoris ja kapitaliturgudel käimasolevaid reforme.

Ettepaneku eesmärk

Ettepaneku põhieesmärk on vähendada olulisimaid kapitali vaba liikumise takistusi, mis on tingitud liikmesriikide restruktureerimis- ja maksejõuetusraamistike erinevustest. Eesmärk on see, et kõigis liikmesriikides oleksid paigas peamised põhimõtted toimivaks ennetavaks restruktureerimiseks ja uue võimaluse raamistikud ning meetmed kõigi maksejõuetusmenetluste tõhustamiseks, vähendades nende kestust ja seostuvaid kulusid ja parandades nende kvaliteeti. Täpsemalt on nende raamistike eesmärk suurendada ühtsel turul investeringuid ja töövõimalusi, vähendada elujõuliste ettevõtete tarbetut likvideerimist, vältida tarbetut töökohtade kadu, hoida ära viivislaenude kogunemist, lihtsustada piiriüleseid restruktureerimisi ning vähendada ausate ettevõtjate kulusid uuesti alustamise korral ja luua selleks võimalusi.

Lisaks peamistele põhimõtetele on vajalikud täiendavad sihtotstarbelised reeglid, et maksejõuetusraamistikke tõhusamaks muuta. Olulist rolli mängivad tõenäoliselt maksejõuetute ettevõtete likvideerimise asemel nende päästmisele suunatud suhtumise

¹⁰ 2016. aasta ELi õigusemõistmise tulemustabel.

¹¹ IMFi põhikirja IV artikli kohane euroala ülevaatus, „viivislaenude ja võlgade kõrge tase pangandussektoris on piiranud laenamist ja investeerimist, seistes lihtsamate finantstingimuste ees“; IMF: Euro Area Policies – Selected Issues, IMF Country Report No. 15/205, juuli 2015, Euro Area Policies, IMF riigiaruanne nr 15/2014, juuli 2015, lk 61.

¹² „Pangandusliidu väljakujundamise poole“, Euroopa Komisjon, COM(2015) 587 final, 24. november 2015.

väljakujundamisel ka ettevõtetejuhtide hoolsuskohustused, soodustades varast restruktureerimist, ennetades rikkumisi ja võlausaldajate välditavaid kahjusid. Sama olulised on varajase hoiatamise vahenditele kehtivad reeglid.

Ettepanek ei ühtlusta maksejõuetuse põhiaspekte, nagu pankrotimenetluste alustamise norme, maksejõuetuse tavamääratlus, nõuete järjekord ning vara tagasivõitmine laias mõistes. Kuigi sellised normid aitaksid saavutada piiriülest õiguskindlust, nagu on kinnitanud paljud sidusrühmad avaliku konsultatsiooni käigus¹³, näivad praegused pankrotimenetluste erinevused liikmesriikide õigussüsteemides olevat liiga suured, arvestades kui tihedalt on omavahel seotud maksejõuetusõigus ning muud riigisisese õiguse valdkonnad, nagu maksu-, töö- ja sotsiaalkindlustusõigus. Kohustuslik ühtlustamine nõuaks ulatuslikke muudatusi äriõiguses, tsiviilõiguses ja äriühinguõiguses, samas kui paindlike sätete puhul on risk, et soovitud tulemusi ei saavutata. Lisaks on komisjoni 2012. aasta detsembri teatises nimetatud nõuete esitamise ja tõestamise reeglid¹⁴ võrreldes maksejõuetuse määrusega kaasa toodud muudatustega võrdlemisi vähetähtsad¹⁵.

Ettepaneku eesmärk on selle asemel tegelda kõige olulisemate probleemidega, mida ühtlustamisega oleks võimalik lahendada. Maksejõuetusmenetlusi tuleb kohandada nii, et need võimaldaksid finantsraskustes võlgnikel aegsasti alustada restruktureerimist. Selleks vajalikud normid peavad hõlmama maksejõuetusavalduse esitamise kohustuse eemaldamist ajaks, mil võlgnikul on käimas ametlik restruktureerimismenetlus, kuna vastasel juhul võib see takistada restruktureerimise eesmärkide saavutamist, ja maksejõuetusmenetluste vara tagasivõitmise režiimi, et kaitsta võlgniku ennetavaks restruktureerimiseks heas usus tehtud tehinguid. Ettepanekus käsitletakse ka selliseid maksejõuetusega seotud meetmeid, mis mõjutavad otseselt menetluse kestust, nagu kohtunike spetsialiseerumine ja spetsialistide asjatundlikkus, või on tihedalt seotud ennetava restruktureerimisraamistikuga, nagu võlgniku vara tagasivõitmise hagid.

Selleks et ettevõtlast edendada, ei tohiks ettevõtjaid ja äriühingu juhte häbimärgistada, kui nende ausameelsed ärialased ettevõtmised ebaõnnestuvad. Selle asemel tuleks neile anda uus võimalus, et nad ettevõtlusest ei loobuks. Arvatakse, et tõelise uue võimaluse pakkumine ausatele ettevõtjatele nende äritegevuse taasalustamiseks looks kogu Euroopas 3 miljonit töökohta¹⁶.

Ettepaneku koostamisel üritas komisjon luua sobivat tasakaalu võlgnike ja võlausaldajate huvide vahel ja pani paika tagatised juhuks, kui ettepanekus sisalduvatel meetmetel on poolte õigustele negatiivne mõju.

Ettepaneku esmane eesmärk on arendada ELis ettevõtete päästmise kultuuri. Ettevõtete restruktureerimist käsitlevad normid ja aktsionäride õigused toetavad eelkõige ennetamist, vara tagasivõitmist, pankrotihaldurite ja õigus- ja haldusametuste poolset taastamise väärtustamist ning maksekohustusest vabastamiseks antavat uut võimalust käsitlevaid sätteid. See toob lisaks majanduslikule kasule kaasa ka positiivse sotsiaalse mõju.

Ettepanekus seatakse põhimõtete või vajaduse korral üksikasjalike sihtotstarbeliste normidega ühised eesmärgid. Soovides saavutada kogu ELi raamistike ühtsust, annab see ettepanek liikmesriikidele eesmärkide saavutamisel vajaliku paindlikkuse, rakendades põhimõtteid ja sihtotstarbelisi norme nii, nagu see on sobiv asjaomases liikmesriigis. See on eriti tähtis, kuna

¹³ http://ec.europa.eu/justice/newsroom/civil/opinion/160321_en.htm

¹⁴ Euroopa Komisjoni teatis „Ettevõtte ebaõnnestumise ja maksejõuetuse juhtumite uus käsitusviis Euroopas“ (COM(2012) 742),

¹⁵ ELT L 141, lk 19.

¹⁶ Annual Report of European SMEs 2015/2016, lk 54.

mõnedel liikmesriikidel on hästitoimivate raamistike elemendid juba paigas. Kavas ei ole sekkuda toimivatesse menetlustesse, vaid kehtestada terves ELis ühtne toimiv restruktureerimise, uue võimaluse andmise ja tõhusate menetluste raamistik nii riigisiselisel kui ka piiriülel tasandil.

Töökohtade loomine ja majanduskasvu hoogustamine Euroopas nõuab tugevamat ettevõtete päästmise kultuuri, mis aitab elujõulisi ettevõtteid restruktureerida ja tagab lootusetute ettevõtete kiire likvideerimise ning annab raskustes ausatele ettevõtjatele uue võimaluse. See ettepanek on kõnealuse kultuuri muutmisel oluline samm edasi.

Institutsiooniline raamistik

2011. aastal võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni maksejõuetusmenetluse kohta¹⁷, mis sisaldas soovitusi maksejõuetusõiguse, sealjuures restruktureerimise, ja äriühinguõiguse teatavate aspektide ühtlustamiseks. Samal aastal kutsus nõukogu liikmesriike üles lühendama maksekohustusest vabastamise ning ausate ettevõtjate pankrotijärgsete võlanõudemenetluste perioodi 2013. aastaks maksimaalselt 3 aastani¹⁸.

Seda arvestades ja tunnustades olulisi erinevusi liikmesriikide maksejõuetusraamistike vahel, avaldas Euroopa Komisjon 2012. aasta detsembris teatise¹⁹, kus toodi välja järkjärgulise lähenemisviisi vajadus teatavates valdkondades, kus erinevused riikide maksejõuetusõiguses võivad mõjutada ühtse turu toimimist²⁰. Esimene selle lähenemisviisi raames võetud meede oli määruse (EÜ) nr 1346/2000²¹ muudatus. Selleks võeti vastu määrus (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluste kohta²². Määruses käsitletakse kohtualluvuse konfliktide lahendamist ning piiriüleste maksejõuetusmenetluste korral kehtivaid õigusnorme ning tagatakse maksejõuetusega seotud kohtuotsuste tunnustamise kogu ELis. Sellega ei ühtlustata sisuliselt liikmesriikide maksejõuetusõigust.

Järgmise sammuna võttis komisjon 2014. aastal vastu soovitusi restruktureerimise ja uue võimaluse kohta²³. Soovitus käsitleti restruktureerimist ja uue võimaluse andmist, kuna leiti, et meetmed nendes kahes valdkonnas omaksid ELi tasemel kõige suuremat lisaväärtust²⁴. Soovitus kutsuti liikmesriike üles kehtestama i) toimivaid maksejõuetusele eelnevaid menetlusi elujõuliste võlgnike restruktureerimiseks ja seega maksejõuetuse vältimiseks ning ii) uue võimaluse andmist käsitlevaid sätteid, mis võimaldaksid ettevõtjatel hiljemalt 3 aasta jooksul pärast maksejõuetust maksekohustusest vabaneda.

¹⁷ Raport soovitustega komisjonile maksejõuetusmenetluse kohta ELi äriühinguõiguse kontekstis [2011/2006(INI), 17. oktoober 2011.

¹⁸ Nõukogu järeldused Euroopa väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act“ läbivaatamise kohta, vastu võetud 30. mail 2011, 10975/2011, kättesaadav veebilehel: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=ET&f=ST%2010975%202011%20INIT>.

¹⁹ Euroopa Komisjon: „Ettevõtte ebaõnnestumise ja maksejõuetuse juhtumite uus käsitusviis Euroopas“ (COM(2012) 742, 12. detsember 2012.

²⁰ Ettevõtjatele uue võimaluse andmine, maksekohustusest vabastamise perioodid, maksejõuetus- ja restruktureerimismenetluste algatamine, nõuete esitamine ja tõendamine, restruktureerimiskavade edendamine.

²¹ EÜT L 160, 30.6.2000, lk 1.

²² ELT L 141, 5.6.2015, lk 19.

²³ C(2014) 1500 final, 12. märts 2014.

²⁴ Mõjuhinnang, mis on lisatud järgmisele dokumendile: Komisjoni soovitus äritegevuse ebaõnnestumist ja maksejõuetust käsitleva uue lähenemisviisi kohta, SWD(2014) 61 final, 12. märts 2014.

Pärast soovitusel vastuvõtmist viidi 2015. ja 2016. aastal läbi kaks rakendamist käsitlevat hindamist²⁵. Need hindamised näitasid, et kuigi soovitus osutus liikmesriikide jaoks maksejõuetuse valdkonna reformide läbiviimisel kasulikuks, ei saavutatud sellega soovitud tulemust kõigis liikmesriikides ühtsete muudatuste näol, mis lihtsustaks finantsraskustes ettevõtete päästmist ja ettevõtjatele uue võimaluse andmist. Selle põhjus oli soovitusel vaid osaline rakendamine paljudes liikmesriikides, sealhulgas neis, mis reformid käivitasid.

Paljudes liikmesriikides ei ole ettevõtte restruktureerimine võimalik enne, kui see on maksejõuetu. Kuigi mõnedes liikmesriikides on kehtestatud uued ennetavad restruktureerimismenetlused, erinevad need paljudes aspektides soovitusel. Uue võimaluse andmisega seoses on mitu liikmesriiki pärast soovitusel vastuvõtmist esimest korda sisse seadnud füüsiliste isikute maksekohustusest vabastamise korra. Siiski esinevad olulised lahknemused maksekohustusest vabastamise perioodi osas. Sellised liikmesriikide juriidiliste raamistike erinevused säilitavad juriidilise ebakindluse, toovad investoritele kaasa lisakulusid riskide hindamisel, takistavad kapitaliturgude arengut ning takistavad ELis elujõuliste ettevõtete, sealhulgas piiriüleste kontsernide, edukat restruktureerimist.

22. juuni 2015 viie juhi aruandes „Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimine“ nimetati maksejõuetusõigust ühe olulisima kitsaskohana, mis takistab kapitaliturgude integratsiooni euroalal ja ka laiemalt²⁶.

Sellega seoses teatati 2015. aasta kapitaliturgude liidu tegevuskavas²⁷ ettevõtete maksejõuetust, sealhulgas varajast restruktureerimist ja uut võimalust käsitlevast seadusandlikust algatusest. Algatuse eesmärk on tegelda kapitali vaba liikumise peamiste takistustega ja lähtuda liikmesriikide hästi toimivatest süsteemidest. Ka ühtse turu strateegia kohaselt toetaks komisjon ausaid ettevõtjaid ja esitaks seadusandliku ettepaneku tagamaks, et liikmesriigid loovad õiguskeskkonna, mis jätab ettevõtjatele võimaluse ebaõnnestumiseks, ilma et nad loobuksid katsetamast uusi ideid²⁸.

Nõukogu 2016. aasta juuli järeldustes pangandusliidu väljakujundamist käsitleva tegevuskava kohta rõhutati komisjoni töö tähtsust maksejõuetusõiguse ühtsete miinimumnõuete kehtestamist kapitaliturgude liidu kontekstis käsitleva seadusandliku ettepaneku esitajana, märkides ka, et see võib aidata tulevikus vähendada viivislaenu hulka²⁹.

Hiljuti kordas komisjon oma teatises „Kapitaliturgude liit: reformi kiirendamine“, et liikmesriikide maksejõuetusraamistike ebapiisavus ja erinevused põhjustavad õiguslikku

²⁵ Komisjoni 12. märtsi 2014 soovitusel (äritegevuse ebaõnnestumist ja maksejõuetust käsitleva uue lähenemisviisi kohta) rakendamise hindamine, 30.9.2015 (kättesaadav veebilehel: http://ec.europa.eu/justice/civil/commercial/insolvency/index_en.htm)

²⁶ „Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimine“, Jean-Claude Junckeri aruanne tihedas koostöös Donald Tuskiga, Jeroen Dijsselbloemiga, Mario Draghiga ja Martin Schulziga (nn viis juhti), 22. juuni 2015, lk 10.

²⁷ Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava, COM(2015) 468 final, lk 25.

²⁸ Ühtse turu täiustamine: rohkem võimalusi inimestele ja ettevõtetele, Euroopa Komisjon, COM(2015) 550 final, lk 6.

²⁹ Nõukogu järeldused, 17. juuni 2016 http://www.consilium.europa.eu/press-releases-pdf/2016/6/47244642837_et.pdf

ebakindlust, takistusi võlausaldajatele oma vara tagasinõudmisel ning takistusi ELi elujõuliste ettevõtete, sealhulgas piiriüleste kontsernide edukaks restruktureerimiseks³⁰.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Piiriüleseid maksejõuetusmenetlusi käsitlev määrus

Alates 26. juunist 2017 asendatakse määrus (EL) 2015/848³¹ nõukogu määrusega (EÜ) 1346/2000. Määrus 2015/848 käsitleb kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, maksejõuetusotsuste tunnustamise ja täitmisele pööramise ning piiriüleste maksejõuetusmenetluste koordineerimisega seotud küsimusi. Selles määratakse kindlaks kohaldatav õigus, st liikmesriigis juba olemasolevad restruktureerimis- ja maksejõuetusmenetlused, ning tagatakse, et neid tunnustataks kogu ELis. Samuti käsitletakse maksejõuetusmenetluste erinevaid liike, nagu ennetavad / maksejõuetusele eelnevad menetlused ja füüsiliste isikute maksejõuetusmenetlused, mis täidavad teatud tingimusi (nt peavad maksejõuetusele eelnevad menetlused olema kättesaadavad võimaliku maksejõuetuse kõige varasemas faasis ning menetlused peavad hõlmama kõiki või enamikku võlgniku võlausaldajaid ja olema avalikud).

Siiski ei kohusta määrus 2015/848 liikmesriike sisse seadma konkreetset liiki menetlusi või tagama, et nende menetlused on ennetava restruktureerimise ja uue võimaluse andmise seisukohast tõhusad.

Seega täiendaks ettepanek määrust 2015/848, kohustades liikmesriike tagama, et nende riigisisese ennetavad restruktureerimismenetlused vastavad teatavatele toimivuse miinimumpõhimõtetele.

Soovitus äritegevuse ebaõnnestumist ja maksejõuetust käsitleva uue lähenemisviisi kohta

Liikmesriikidele suunatud soovitude eesmärk oli kehtestada miinimumstandardid järgmistes küsimustes: i) ennetavad restruktureerimismenetlused, mis võimaldavad finantsraskustes võlgnike varajast restruktureerimist maksejõuetuse vältimiseks, ja ii) ausate pankrotis ettevõtjate maksekohustusest vabastamine määratud perioodi jooksul, et anda neile uus võimalus. Ettepanek toetab 2014. aasta soovitust ja selle kohaldamisala on ulatuslikum soovitude kohaldamisalast, sest sellega kehtestatakse ka sihtotstarbelised eeskirjad kõigi menetlusliikide, sealhulgas likvideerimismenetluste tõhususe parandamiseks.

Finantsteenuste õigusraamistik

Erikord kehtib direktiivi 2009/138/EÜ³² artikli 13 punktides 1 ja 4 määratletud kindlustus- ja edasikindlustustevõtete, määruse (EÜ) nr 575/2013³³ artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratletud krediitiasutuste, määruse (EÜ) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktides 2 ja 7 määratletud

³⁰ COM(2016) 601 final http://ec.europa.eu/finance/capital-markets-union/docs/20160913-cmu-accelerating-reform_en.pdf

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrus (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta (ELT L 141, 5.6.2015, lk 19–72).

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustevõtete alustamise ja jätkamise kohta (Solventsus II) (ELT L 335, 17.12.2009, lk 1).

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013 krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1).

investeermisettevõtetele ja ühisinvesteermisettevõtete, määruse (EL) nr 648/2012³⁴ artikli 2 punktis 1 määratletud kesksetele vastaspoolte, määruse (EL) 909/2014³⁵ artikli 2 punktis 1 määratletud väärtpaberite keskdepositooriumide ja direktiivi 2014/59/EL³⁶ artikli 1 lõikes 1 loetletud teiste finantsasutuste ja üksuste kohta. Nende jaoks on riiklikel järelevalveasutustel ulatuslikud sekkumisõigused ning seega on kohane sellised võlgnikud käesoleva ettepanekuga kavandatud ennetavate restruktureerimismenetluste kohaldamisalast välja arvata.

Ettepanek ei piira ka direktiivi 98/26/EÜ (arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides)³⁷, direktiivi 2002/47/EÜ (finantstagatiskokkulepete kohta)³⁸ ja määruse (EL) nr 648/2012 (börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta) rakendamist³⁹. See on tähtis, et vältida nende instrumentide ja praeguse ettepaneku kattumist, mis mõjutaks tagatud nõuetega võlausaldajate võimalusi äriühingu seatud finantstagatiste realiseerimiseks, sealhulgas kesksetele vastaspooltele või keskpankadele/EKP-le antud tagatise, või mittefinantsasutuse ja finantsasutuse vahel sõlmitud tagatiskokkuleppeid. Tegemata sellistele tehingutele peatamist puudutavate sätete osas erandit, võib ohus olla finantsturu stabiilsus.

Töötajate kaitset käsitlevad direktiivid

Töötajate piisav ja õigeaegne teavitamine ja nendega konsulteerimine parandavad restruktureerimisprotsessi tõhusust. On hulk direktiive, mis annavad enne restruktureerimist ja/või kollektiivseid koondamisi töötajatele õiguse teabele ja konsultatsioonidele. Selle ettepaneku puhul oleksid need õigused tagatud direktiividega 98/59/EÜ⁴⁰, 2001/23/EÜ⁴¹, 2002/14/EÜ⁴², 2008/94/EÜ⁴³ ja 2009/38/EÜ⁴⁴ ning ettepanek annaks mõjutatud töötajatele täiendava hääleõiguse restruktureerimiskava läbirääkimistes.

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.7.2012, lk 1).

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 909/2014, mis käsitleb väärtpaberiarvelduse parandamist Euroopa Liidus ja väärtpaberite keskdepositooriume ning millega muudetakse direktiive 98/26/EÜ ja 2014/65/EL ning määrust (EL) nr 236/2012 (ELT L 257, 28.8.2014, lk 1).

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012 (ELT L 173, 12.6.2014, lk 190).

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 1998. aasta direktiiv 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides (EÜT L 166, 11.6.1998, lk 45).

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuni 2012. aasta direktiiv 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta (EÜT L 168, 27.6.2002, lk 43).

³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.7.2012, lk 1).

⁴⁰ Nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiv 98/59/EÜ kollektiivseid koondamisi käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 225, 12.8.1998, lk 16).

⁴¹ Nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiiv 2001/23/EÜ ettevõtjate, ettevõtete või nende osade üleminekul töötajate õigusi kaitsvate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 82, 22.3.2001, lk 16).

⁴² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/14/EÜ, millega kehtestatakse töötajate teavitamise ja nõustamise üldraamistik Euroopa Ühenduses (EÜT L 80, 23.3.2002, lk 29).

⁴³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiiv 2008/94/EÜ töötajate kaitse kohta tööandja maksejõuetuse korral (ELT L 283, 28.10.2008, lk 36).

Direktiiviga 2008/94 nõutakse, et liikmesriigid looksid garantiiasutused, mis tagaksid töötajate töölepingutest või töösuhetest tulenevate kehtivate nõuete tasumise tööandja ametliku maksejõuetusmenetluse käigus. Liikmesriigid saavad selliste garantiiasutuste kaitset laiendada ka teistele menetlusliikidele ning praegune ettepanek võib soovitada liikmesriikidel laiendada kaitset restruktureerimismenetlustele juhtudel, kus seda veel ei nõuta, kuid ei kohusta neid selleks. Ettepaneku eesmärk on kehtestada kõigis liikmesriikides ennetavad meetmed, mis aitavad võlgnikel maksejõuetust vältida. Kui aga restruktureerimine ebaõnnestub ning võlgnik muutub siseriikliku õiguse kohaselt maksejõuetuks, kohaldatakse direktiivi 2008/94.

Ettepaneku kohaselt tuleks direktiivi 2008/94/EÜ määratlusele vastavad töötajate rahuldamata nõuded põhimõtteliselt täitemeetmete peatamise kohaldamisalast välja arvata, sest täitemenetluse peatamine peataks ajutiselt töötajate rahuldamata nõuete sissenõudmise, olenemata sellest, kas nõuded tekkisid enne või pärast peatamise lubamist. Selline peatamine peaks olema lubatud üksnes sellise summa ja ajavahemiku piires, mille ulatuses liikmesriigid tagavad selliste nõuete tasumise muude vahenditega.

Direktiivi 2001/23/EÜ eesmärk on kaitsta ettevõtete üleminekul töötajate õiguseid. Ettepaneku kohaselt võib restruktureerimisega kaasneva ettevõtte või äriühingu osa üleminek. Sellistel juhtudel kohaldatakse täielikult direktiivi 2001/23/EÜ ja kehtib selle alusel töötajatele antava kaitse tase ning käesolev ettepanek seda ei mõjuta. Kui restruktureerimisega kaasneb ettevõtte või äriühingu osa üleminek, tuleb töötajate õiguseid kaitsta vastavalt direktiivile 2001/23/EÜ, ilma et see mõjutaks selle direktiivi artikli 5 lõikega 2 ettenähtud võimalusi. Direktiivi 2001/23/EÜ artikli 5 lõikes 2 on sätestatud, et kui menetlust jälgib pädev riigiasutus, võib omandaja varasematest kohustustest vabastada, kui töötajatele pakutav kompensatsioon on vähemalt samaväärne sellega, mille nad saaksid olemasolevast töötajate tagatisfondist. Samuti on lubatud töötingimuste muutmine kokkuleppel töötajatega.

Direktiiv 2002/14/EÜ annab õiguse pidevale teavitamisele ning töötajate esindajate konsultatsioonidele, sealhulgas otsustes, „mis võivad põhjustada olulisi muutusi töökorralduses või lepingusuhetes”. Nende konsultatsioonide eesmärk peab olema sellistes otsustes kokkuleppe saavutamine. Ettepanek ei mõjuta direktiiviga 2002/14/EÜ antud õiguseid. Veelgi enam, lisaks töötajatele direktiiviga 2002/14/EÜ antud konsultatsiooni- ja teabeõigustele annab ettepanek mõjutatud töötajatele õiguse restruktureerimiskava üle hääletada. Restruktureerimiskava hääletuse kontekstis võivad liikmesriigid otsustada käsitleda töötajaid ülejäänud võlausaldajate klassidest eraldi klassina.

Direktiiv 2012/30/EL äriühinguõiguse kohta

Direktiivi 2012/30/EL⁴⁵ artikli 19 lõige 1, artiklid 29, 34, 35, artikli 40 lõike 1 punkt b, artikli 41 lõige 1 ja artikkel 42 sätestavad aktsionäride üldkoosoleku kokkukutsumise vajaduse. Direktiivi artiklis 33 on sätestatud, et kui kapitali suurendatakse rahalise sissemakse teel, tuleb aktsiaid pakkuda aktsionäridele eesõiguse alusel. Nii aktsionäride üldkoosoleku kui ka eelisõiguse nõuded võivad ohustada restruktureerimiskava vastuvõtmist ja rakendamist.

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiv 2009/38/EÜ Euroopa tööõukogu asutamise või töötajate teavitamise ja nendega konsulteerimise korra sisseadmise kohta liikmesriigiülestes ettevõtetes või kontsernides (ELT L 122, 16.5.2009, lk 28).

⁴⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/30/EL tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 54 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad seoses aktsiaseltside asutamise ning nende kapitali säilitamise ja muutmisega, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks (ELT L 315, 14.11.2012, lk 74).

Ettepaneku kohaselt on liikmesriigid kohustatud nendest äriühinguõiguse sätetest kõrvale kalduma piisavas ulatuses ja piisava aja jooksul, et tagada, et aktsionärid ei ohustaks restruktureerimisprotsessi neile direktiiviga 2012/30/EL antud õiguste väärkasutamisega. Siiski ei pea liikmesriigid äriühinguõigusest kõrvale kalduma, kui nad suudavad tagada, et nimetatud äriühinguõiguse sätted ei saaks restruktureerimisprotsessi ohustada, või kui liikmesriikidel on olemas teised, samavõrd tõhusad meetmed tagamaks, et aktsionärid ei takistaks põhjendamatult ettevõtte elujõulisust taastava restruktureerimiskava vastuvõtmist või rakendamist.

Riigiabi eeskirjad

Ettepanek ei mõjuta riigiabi eeskirju. Riiklikud võlausaldajad ei loovuta oma nõudeid ning seetõttu ei saa neid vaid restruktureerimiskavas osalemise tõttu käsitleda võlgnikele kokkusobimatu riigiabi andjatena, kui restruktureerimismeetmed mõjutavad riiklikke võlausaldajaid samal viisil nagu erasektori võlausaldajaid ning nad käituvad nii, nagu võrdväärse turumajanduslikus olukorras käitüksid eraettevõtjad. See ettepanek ei piira ka ebaseadusliku riigiabi täieliku tagastamise eeskirjade kohaldamist, nagu kinnitab kohtuasi C-454/09 *New Interline* (punkt 36) ja kohtuasi C-610/10 *Magefesa* (punkt 104).

• **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Üks 30. septembri 2015 kapitaliturgude liidu tegevuskavas⁴⁶ esitatud meetmetest oli komisjoni seadusandlik algatus, mis käsitleb ettevõtete maksejõuetust, sealhulgas varajast restruktureerimist ja uue võimaluse andmist, kasutades selleks 2014. aasta soovitusel kogemust. Algatus põhineks hästitoimivatel riigisisestel süsteemidel.

Ühtse turu strateegia⁴⁷ kohaselt toetaks komisjon ausaid ettevõtjaid ja esitaks seadusandliku ettepaneku tagamaks, et liikmesriigid kehtestaksid regulatiivse raamistiku, mis oleks suuteline ebaõnnestumist käsitlema nii, et see ei võtaks ettevõtjatelt julgust uusi ideid proovida.

Hästitoimivate maksejõuetusraamistike majanduslik tähtsus on eriti oluline finantssektoris, kus tegemist on erasektori kõrge võlataseme ja viivislaenude suure osakaaluga, nagu see on mõnedes liikmesriikides. Euroopa Keskpanka 2015. aasta põhjalikus hindamises tuvastati pangandussüsteemis 980 miljoni euro väärtuses viivisnõudeid⁴⁸. Sellised laenud piiravad paljudes liikmesriikides oluliselt pankade võimet tegelikku majandust rahastada. Pangad on ettevõtete ja majapidamiste jaoks peamine krediidiallikas ning seetõttu on nad ebatõhusate maksejõuetusraamistike suhtes eriti tundlikud. Head maksejõuetusraamistikud võiksid aidata neid probleeme lahendada, kuid ei suuda kõrvaldada kõiki raskusi, millega pangad on silmitsi seoses puuduliku bilansiga. Suure võlakoormuse ja viivislaenudega tegelemine nõuab täiendavaid strateegiaid ja üldtingimusi. Teoorias head maksejõuetusraamistikud ei saavuta rahuldavaid tulemusi ilma toimiva õigustaristu või finantsstabiilsust tagava maksupoliitikata. Veelgi enam, vajalikud võivad olla võlakoormust vähendavad erimeetmed. Võlausaldajate jaoks on sellised meetmed eelkõige seotud varade hindamise, järelevaataja kehtestatud võlgade vähendamise eesmärkide ning võlgade mahakandmise maksustamislahendustega. Võlgnike seisukohast vähendaks sotsiaalsete turvavõrgustike kättesaadavus otsustavama võlgade vähendamise ja võlausaldajate poolt vajalikuks peetavate sissenõudmisstrateegiate mõju.

⁴⁶ Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava, COM(2015) 468 final, 30.9.2015.

⁴⁷ COM(2015) 550 final, 28.10.2015

⁴⁸ Euroopa Keskpank, statistika, 23. juuni 2016, <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/statistics/html/index.en.html>

Ettepanek aitab vältida viivislaenu osakaalu suurenemist. Selles kontekstis hädavajalikud, teineteist täiendavad elemendid aitaksid esmalt ettevõtteid kergemini restruktureerida ja uuesti finantsilise elujõulisuse taastada ning võlad tasuda, ning teisalt tagada, et pangad saaksid kätte oma varad, kui võlgnikel puuduvad väljavaated elujõulisuse taastamiseks.

Edukas restruktureerimiskava võimaldab ettevõttel viivislaenu tagasi maksta. Likvideerimise korral peavad tagatud nõuetega võlausaldajad arvestama võimalusega, et nende nõuete väärtus kahaneb oluliselt. Restruktureerimise korral aga välditakse maksejõuetust, lepingulised võlad reeglina tasutakse ning läbirääkimised puudutavad enamasti ainult finantsvõlga. Andmed näitavad, et võlgade sissenõudmismäär on kõige kõrgem riikides, kus restruktureerimine on kõige sagedasem maksejõuetusmenetlus⁴⁹, ning et 45 % OECD riikidest kasutab restruktureerimist kui kõige sagedasemat viisi elujõuliste ettevõtete päästmiseks. Samuti on nendes riikides võlgade keskmine sissenõudmismäär 83 senti dollari kohta võrreldes 57 sendiga dollari kohta riikides, kus kõige sagedasem lahendus on likvideerimine⁵⁰. Teine oluline tegur üldise sissenõudmismäära parandamiseks ja seega ka potentsiaalsete viivislaenu lõppväärtuse suurendamiseks on restruktureerimis- ja maksejõuetusjuhtumite kiire menetlemine⁵¹.

Ettevõtjate ja võimalik, et ka eraisikute maksekohustusest vabastamise protsess aitab niisiis laenu, mida pole võimalik tasuda, krediitiasutuste bilansist eemaldada. Ka käsitletavate juhtumite arvu on võimalik vähendada, arendades välja toimivad lahendused võlgade restruktureerimiseks võlgnike ja võlausaldajate vahel ilma õigus- või haldusastutuste ega kohtuprotsesside sekkumiseta või minimaalse sekkumisega.

Siiski ei ole see ettepanek kavandatud lahendama ega lahenda pankade probleeme võlgade sissenõudmisel, eriti täitemeetmete efektiivsuse osas. See aga piirab pankade võimekust reaalmajandust rahastada. Nagu öeldud komisjoni 24. novembri 2015. aasta teatises „Pangandusliidu väljakujundamise poole“⁵², peavad nii restruktureerimis- kui ka maksejõuetusmenetlused olema efektiivsemad. Komisjon analüüsis liikmesriikide maksejõuetusraamistikke ka Euroopa poolaasta raames, mis on ELi majanduse juhtimise raamistik. Mõne liikmesriigi puhul leiti, et aeganõudvad, ebatõhusad ja kulukad maksejõuetusmenetlused olid üks tegureid, mis põhjustas kriisi järel ebapiisavat võlakoormuse vähendamist erasektoris ja suurendas ülemäärast võlakoormust. Majanduskasvu toetamiseks ning ettevõtetele ja kodanikele kvaliteetsete teenuste pakkumiseks on muu hulgas seoses maksejõuetusraamistikega vajalikud toimiv ja läbipaistev avalik haldus ja toimiv õigussüsteem. Sellega seoses jätkab komisjon Euroopa poolaasta raames tööd liikmesriikidega nende õigussüsteemide arendamiseks.

Kuna puuduvad ühiselt kokkulepitud andmekogumistavad ja eri riikide andmete võrreldavus on kesine, ei ole võimalik kokku panna terviklikku pilti liimesriikide olukorrast, eelkõige mõjust finantsasutustele. Seega viib komisjon, nagu avaldatud teatises „Kapitaliturgude liit: reformi kiirendamine“, läbi võlgade sissenõudmise režiimide (sealhulgas maksejõuetusrežiimide) võrdleva ülevaatamise, et saada üksikasjalik ja usaldusväärne ülevaade pankade tegevuse tulemustest võlgade tagasimakseviivituste puhul (viivitusae, kulud ja rahuldatud nõuded). Ülevaade aitab liikmesriikidel muuta oma režiime tõhusamaks ja

⁴⁹ Resolving Insolvency, World Bank, <http://www.doingbusiness.org/reports/globalreports/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB14-Chapters/DB14-Resolving-insolvency.pdf>

⁵⁰ Doing Business Project Encourages Economies to Reform Insolvency Frameworks, World Bank, jaanuar 2013.

⁵¹ Resolving Insolvency, World Bank,

⁵² COM(2015) 587 final, 24.11.2015.

läbipaistvamaks. Seega jätkab komisjon tegelemist probleemidega, mida selles ettepanekus otseselt ei käsitleta.

Liikmesriikide raamistikes võlgade restruktureerimise, võlgade sissenõudmise, maksejõuetuse ja maksekohustusest vabastamise menetluste tugevdamine ja lähendamine panustavad ka ühtse turu ja kapitaliturgude liidu toimimisse. Lähenedamist käsitlevad põhimõtted ning nende põhimõtete kindel ja tõhus rakendamine liikmesriikides on äärmiselt oluline, et luua võlausaldajatele tingimused teistes liikmesriikides asuvatele laenajatele laenamiseks. Võlausaldajad väldivad piiriülest laenude andmist, kui nad ei ole kindlad enda võimalustes end võlgade tasumatajätmise korral kaitsta ning võlasummat või tagatist sisse nõuda. Luues ühtsed põhimõtted liikmesriikide restruktureerimis- ja maksejõuetusraamistike ühtlustamise toetamiseks, panustatakse selle ettepanekuga veelgi enam võlgade restruktureerimisse.

Üksikettevõtjate isiklikud ja ettevõtte laenud on sageli omavahel põimunud: ettevõtjad võtavad eraisikuna laenu oma ettevõtte käivitamiseks ja töös hoidmiseks, kuna nad näiteks tagavad äri-laenusid oma isikliku vara, näiteks autoga, ning füüsilised isikud kasutavad tarbijakrediiti oma äritegevuseks vajalike varade ostuks. Ettepaneku kohaselt oleks vajaduse korral võimalik mõlema võlaliigi ühendamine, kui võlg on tekkinud isikute äritegevuse käigus.

Samas kutsutakse ettepanekus liikmesriike üles laiendama maksekohustusest vabastamise põhimõtteid ka mitteettevõtjatest füüsilistele isikutele, st tarbijatele. Viimastel aastatel on paljud liikmesriigid võtnud vastu või reforminud siseriiklike tarbijate maksejõuetust käsitlevaid õigusnorme, tunnustades vajadust anda tarbijatele võimalused võlgadest vabaneda ja saada uus võimalus. Siiski ei ole selliseid õigusnorme kõigis liikmeriikides ning maksekohustusest vabastamise periood on ülemäärastes võlgades tarbijate jaoks väga pikk. Tarbijate aitamisel tagasi kulutustsükklisse on oluline roll turgude hea toimimise ja jaefinantsteenuste tagamisel. Komisjon jätkab uurimist, kuidas liikmesriigid on reforminud oma riigisiseseid raamistikke, ja jälgib, kuidas nad rakendavad ettepanekus sisalduvat uue võimaluse andmise sätet, et saada ülevaade tarbijate ülemäärase võlakoormuse olukorrast.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklidel 53 ja 114.

Ettepanekus nähakse ette üldpõhimõtted ja vajaduse korral sihtotstarbelised eeskirjad efektiivse restruktureerimise ja uue võimaluse andmise raamistiku loomiseks. Samuti nähakse selles ette meetmed menetluste efektiivsemaks muutmiseks, sealhulgas ametlike maksejõuetuste (likvideerimismenetlused), et nende kestust lühendada. Toimiv uue võimaluse andmise lahendus aitaks vähendada ausatele ülemäärastes võlgades ettevõtjatele määratud keeluperioodi kestust, et nad saaksid mõistliku aja pärast uuesti äritegevusega alustada.

Ettepaneku eesmärk on eemaldada selliste põhivabaduste nagu kapitali vaba liikumine ja asutamisevabadus takistused, mis on tingitud erinevustest siseriiklike õigusnormide ning ennetava restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise menetluste vahel. Ettepanek eemaldab võlgnike ühes või mitmes liikmesriigis finantsraskustesse sattumisel eelkõige investorite esialgsed kulud ning teistes liikmesriikides asutusi, võlausaldajaid või varasid omavate ettevõtete restruktureerimisele järgnevad kulud, mis on enamasti seotud rahvusvaheliste ettevõttekontsernide restruktureerimisega. Ettepanekuga kõrvaldatakse ka ülemäärastes võlgades ettevõtjate võlausaldajate täiendavad riskihindamise ja piiriüleste

täitemeetmetega seotud kulud, kui asjaomane ettevõtja kolib teise liikmesriiki, et oluliselt lühema aja jooksul saada uus võimalus. See kõrvaldaks ka nende ettevõtjate endi kantud kulud, kes uue võimaluse saamiseks kolivad teise liikmesriiki.

Ühisturu probleemid ei ole piiratud vaid piiriüleste olukordadega. Isegi ainult ühe riigi piires olevad maksejõuetuse juhtumid võivad ühisturu toimimise seisukohast põhjustada doominoefekti. Piiriüleselt tegutsevate ettevõtete tarneahelas võib olla tarnijaid, kes on täielikult kohalikud ettevõtted. Kui tarnija sattub finantsraskustesse ja teda ei saa päästa, võib see omada negatiivset mõju, mis võib põhjustada piiriülese ettevõtte maksejõuetuse.

Ainult piiriülest maksejõuetust käsitlev vahend ei lahendaks ühtse turu probleeme ega oleks mõistlik viis, kuidas investorid saaksid etteulatavalt tuvastada võlgniku tulevaste võimalike finantsraskuste piiriülest või riigisisest olemust. Ettepanek ulatub kaugemale õiguskoostööst ning sellega kehtestatakse sisulised miinimumstandardid. Nendel põhjustel ei ole artikli 81 kasutamine õigusliku alusena sobiv.

Paljud liikmesriigid tegutsesid või on tegutsenud iseseisvalt ja on hiljuti vastu võtnud ennetava restruktureerimise ja uue võimaluse andmise raamistiku uued eeskirjad või algatanud selleks ettevalmistustööd. Siiski erinevad need siseriiklikud eeskirjad oma sisult oluliselt ning pakuvad seega investoritele ebahühtlast läbipaistvuse ja kaitse taset. Piiriülesed investeeringud võivad olla takistatud, kuna nendega seotud kulud on palju suuremad, kui need võiksid olla. Kui EL ei tegutse, siis võib eeldada, et olemasolevate restruktureerimise ja uue võimaluse andmise raamistike reformimisel või uute raamistike esimest korda vastuvõtmisel jätkavad liikmesriigid lahknevust soodustavat suundumust. Ettepanek on mõeldud ka ennetama selliseid lahknevaid seadusandlikke arengusuundi ja nendele järgnevaid takistusi.

- **Subsidiaarsus**

Võttes arvesse suuri lahknevusi ELi riikide restruktureerimise ja uue võimaluse andmise raamistikes ning lähenemissuundumuste puudumist hiljutistes siseriiklikes õigusnormide muudatustes, on äärmiselt vähetõenäoline, et liikmesriigid üksi suudaksid tagada oma õigusnormide üldise kooskõla teiste liikmesriikide maksejõuetust käsitlevate õigusaktidega.

Uue võimaluse osas tuleb subsidiaarsuse seisukohast eristada ettevõtjatest ja tarbijatest füüsilisi isikuid. Erinevalt ettevõtjatest, kes on alati mis tahes allikast pärinevate (sageli piiriüleste) investeeringute otsingul, rahastatakse tarbijaid tavaliselt selles etapis kohalikest allikatest (kohalike pankade laenu)⁵³. Seega vajab tarbijate liigse võlakooormuse küsimus käsitlemist esmalt riigi tasemel. Siiski nimetasid tööstuse esindajad kõige hiljutisemas vastuses rohelisele raamatule jaefinantsteenuste kohta⁵⁴ sageli erinevaid siseriiklikke maksejõuetust käsitlevaid õigusnorme kui takistust piiriülesel jaefinantsteenuste müümisel. Seega võivad liikmesriigid kaaluda samade maksekohustusest vabastamise põhimõtete rakendamist kõigi füüsiliste isikute, sealhulgas tarbijate suhtes.

Hästitoimiv ELi ühtne turg nõuab kooskõlastatud restruktureerimise ja uue võimaluse andmise raamistikku, mis vastab piiriülese mõõtmega ettevõtete vajadustele, kuna eri liikmesriikides asuvate ettevõtete vahelised tehingud on muutumas aina sagedasemaks. ELi meetmetega kaasneb seega lisaväärtus, lihtsustades ELis piiriülest investeerimist, mis tagab, et finantsraskustesse sattunud elujõulised ettevõtted saaksid kasu arvukamatest maksejõuetust

⁵³ Piiriülene laenamine majapidamistele, mis moodustab majapidamiste kogu laenumahust 5 %.

⁵⁴ http://ec.europa.eu/finance/consultations/2015/retail-financial-services/docs/green-paper_en.pdf

ennetavatest meetmetest ühtse turu kõigis piirkondades. Samal ajal on ettevõtjatel liikmesriikides võimalus kasutada mõistlikku maksekohustusest vabastamise perioodi. Liikmesriikidel ei ole realistlikult võimalik seda saavutada iseseisvalt tegutsedes. Positiivne mõju majandusele on ka sellel, kui tagatakse, et piiriülestes restruktureerimismenetlustes osalevatel võlausaldajatel ja investoritel oleksid olemas vajalikud kaitsemeetmed. Selle ettepanekuga kaasneb teistes liikmesriikides laenata soovivatele võlausaldajatele ja investoritele õiguskindlus; neile on kättesaadav vajalik teave teadlike otsuste vastuvõtmiseks.

Seega on ettepanek kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega, sest selle kohaselt on kavas võtta meetmeid ainult siis ja sellises ulatuses, kus liikmesriigid eesmärgi iseseisvalt saavutada ei saa.

- **Proportsionaalsus**

Ettepaneku koostamisel on võetud arvesse proportsionaalsuse põhimõtet. See tähendab, et selle rakendamist kohandatakse saavutamaks eesmärgi, mis on vajalikud ühtse turu nõuetekohaseks toimimiseks. Tulevane ELi vahend peaks paika panema ühised eesmärgid ja üldised eeskirjad, jättes samas liikmesriikidele vabaduse valida, kuidas need eesmärgid saavutada.

- **Vahendi valik ja ühtlustamise ulatus**

Näib, et vajalik on direktiiv kui siduv instrument, millega pannakse restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise poliitikaeesmärkide saavutamiseks paika ühtlustatud miinimumraamistik. 2014. aasta komisjoni soovitus ei suutnud tagada, et liikmesriikidel oleks tuvastatud probleemidele ühtne ja kindel vastus. Ka komisjoni kapitaliturude liidu tegevuskava ja ühtse turu strateegia rõhutasid ELi ühtse turu toimimises puuduseid, mis olid tingitud maksejõuetusraamistike ebapiisavast ühtlustamisest. Direktiiv võimaldaks liikmesriikidel säilitada paindlikkuse, et rakendada liikmesriigis kõige sobivamaid meetmeid, nagu varajase hoiatamise vahendite kättesaadavus või äriühingute juhtide kohustused eesootava maksejõuetuse korral. Nad võivad ettepaneku eesmärkide saavutamiseks paika panna ka üksikasjalikumaid sihtotstarbelisi reegleid, nagu täitemeetmete peatamise maksimaalne kestus või restruktureerimiskavade vastuvõtmiseks vajalik enamus.

Restruktureerimine, maksejõuetus ja uue võimaluse andmine on liikmesriigi tasemel täpselt reguleeritud ning tihedalt seotud teiste õigusvaldkondadega, nagu äriühinguõigus, tööõigus, maksuõigus ja riigiabiõigus. Lisaks käsitletakse restruktureerimist, maksejõuetust ja uue võimaluse andmist liikmesriikides erinevalt – erineva ajaloolise ja majandusarengu tõttu, aga ka erinevate sotsiaalsete väärtuste, nagu töötajate õiguste või omandiõiguse käsitusviiside tõttu. Seetõttu on miinimumstandardid kõige sobivam viis tagada ühtne raamistik kõigis liikmesriikides, võimaldades liikmesriikidel samas kehtestada direktiivi sätetest rangemad sätted. Näiteks võivad liikmesriigid restruktureerimismenetlustes veelgi rohkem soodustada uut rahastamist ja vaherahastamist, andes sellele järgnevatel likvideerimismenetlustes prioriteedi restruktureerimisele eelnevate nõuete ees. Liikmesriigid võivad ka tugevdada uue võimaluse andmise raamistike, laiendades neid kõigile füüsilistele isikutele, sealhulgas klientidele. Liikmesriigid võivad nõuda ka töötajate täiendavat kaitset restruktureerimiskava vastuvõtmise etapis ja nõuda, et töötajad paigutataks teistest võlausaldajatest eraldi rühma.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ettepanek põhineb 2014. aasta soovitusel äritegevuse ebaõnnestumist ja maksejõuetust käsitleva uue lähenemisviisi kohta⁵⁵. Komisjoni hinnangul on soovitus osaliselt rakendatud vaid mõnes liikmesriigis, sealhulgas neis, kes said maksejõuetust käsitlevaid soovitusi Euroopa poolaasta raames. Isegi liikmesriigid, kes on soovitus rakendanud, tegid seda valikuliselt, nii et säilinud on suured erinevused⁵⁶. Seega ei olnud ainuüksi soovitus piisav ühtlustamise eesmärgi saavutamiseks ning võlgade varajast restruktureerimist ja uue võimaluse andmist võimaldavate eeskirjade puuduste vähendamiseks.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Komisjon viis läbi põhjaliku konsultatsiooni sidusrühmadega. Internetis 2016. aasta 23. märtsist kuni 14. juunini korraldatud avalik arutelu kogus enam kui 260 vastust 27 liikmesriigist (eelkõige Saksamaalt, järgnesid Ühendkuningriik, Belgia ja Leedu). Liikmesriikide valitsuste ekspertidega korraldati eraldi kohtumisi. Loodi mitteametlik, võlgade restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise vastu erilist huvi tundnud osalejatega sidusrühm, kes kohtus 2016. aastal kolm korda⁵⁷. Lõpuks korraldati 11. juulil 2016 Slovakkia eesistumise ajal Euroopa Liidu maksejõuetusraamistike lähendamist käsitlev konverents.

Enamik liikmesriike toetas komisjoni eesmärke parandada varase restruktureerimise ja uue võimaluse andmise raamistikke, kuid nõudis, et ühtlustamine peaks jääma eelkõige põhimõtete tasemele, kuna see on keerukates seostes teiste valdkondadega, näiteks äriühinguõigusega. Sidusrühmad, ettevõtlusorganisatsioonid, kutseühingud, finantsasutused, tarbijaühingud, ametiühingud ja teadlased toetasid valdavalt selliste ühtlustatud minimaalsete normide kehtestamist, mis käsitlevad varast restruktureerimist ja uue võimaluse andmist ja pooldasid (kulu)tõhusat ELi maksejõuetusraamistikku elujõuliste ettevõtete päästmiseks. Nad rõhutasid ka, et vajalik on tasakaalustatud lähenemisviis, mis kaitseks kõigi sidusrühmade huvisid ja hoiaks ära moraalariski. Pangandussektor ja mõned teised sidusrühmad olid seisukohal, et algatuses ei tuleks käsitleda tarbijate vabastamist võlgadest. Euroopa Parlament toetas restruktureerimise teatavate aspektide ühtlustamist ning rõhutas uue võimaluse andmist kõigile füüsilistele isikutele.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Restruktureerimise ja maksejõuetuseõiguse eksperdirühm pidas 2016. aasta jaanuarist juulini kuus eksperdirühma kohtumist. Läbi viidi üldine võrdlev õiguslik uuring, mis käsitles kõigi liikmesriikide maksejõuetusealast materiaalõigust, et tuvastada valdkonnad, kus riikide õigusnormide erinevused võivad ühtsel turul olla takistuseks⁵⁸. Samuti viidi läbi

⁵⁵ C(2014) 1500 final, 12.3.2014.

⁵⁶ Üksikasjalikuma ülevaate saamiseks vt komisjoni soovitus (äritegevuse ebaõnnestumist ja maksejõuetust käsitleva uue lähenemisviisi kohta) rakendamise hinnang, 30. september 2015: http://ec.europa.eu/justice/civil/files/evaluation_recommendation_final.pdf

⁵⁷ Tähtsaimad osalejad olid BusinessEurope, AFME, Välispiirifond, ACCA, UEAPME, ESBA, Independent Retail Europe, EuroChambers, ETUC, EFIN, FEE, INSOL Europe, FDC, Euroopa Advokatuuride ja Õigusliitude Nõukogu, Euroopa Õigusinstituut.

⁵⁸ Pakkumus nr JUST/2014/JCOO/PR/CIVL/0075, kättesaadav veebilehel: http://ec.europa.eu/justice/civil/files/insolvency/insolvency_study_2016_final_en.pdf.

majandusuuring restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise miinimumstandardite mõju kohta⁵⁹.

- **Mõjuhinnaang**

Kaaluti järgmisi kõrge taseme poliitikavariante.

1. poliitikavariant: senise olukorra säilitamine (lähtestsenaarium)

2. poliitikavariant: täielikult ühtlustatud, ennetavat restruktureerimismenetlust ja uue võimaluse andmist käsitleva raamistiku kehtestamine

3. poliitikavariant: alternatiivset valikulist restruktureerimismenetlust ja uue võimaluse andmist käsitlevate normide kehtestamine

4. poliitikavariant: ühtlustatud minimaalse, restruktureerimist ja uue võimaluse andmist käsitleva õigusraamistiku kehtestamine ettevõtjate jaoks

Mõjuhinnaangus **valitud poliitikavariant** pidi paika panema ühtlustatud minimaalse õigusraamistiku restruktureerimiseks ja ettevõtjatele uue võimaluse andmiseks, sisaldades mittesiduvat sätet tarbijatele uue võimaluse andmiseks, ning parandama menetluste tõhusust. Eelistatud poliitikavariant pakub järgmisi eeliseid:

i) tulemuslikud varase restruktureerimise võimalused;

ii) läbirääkimisvõimaluste parandamine, andes võlgnikule hingetõmbeaega täitemeetmete peatamisega (moratoorium);

iii) võlgnikul restruktureerimise käigus äritegevuse jätkamise võimaldamine;

iv) mittenõustuvate vähemuses võlausaldajate ja aktsionäride poolse restruktureerimisprotsessi ohustamise vältimine, kaitstes samas nende huvisid;

v) restruktureerimiskava õnnestumise võimaluste suurendamine;

vi) restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise menetluste tõhususe suurendamine ja kestuse lühendamine;

vii) ettevõtjatele mõistliku aja jooksul (3 aastat) võlgadest vabastamise võimaldamine;

viii) restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise üldise efektiivsuse tõstmine.

Eelistatud poliitikavariant aitab vähendada piiriüleste investeeringute ees seisvaid takistusi. Nii oleks võimalik päästa praegusest rohkem elujõulisi ettevõtteid, kuna vähemuses võlausaldajatel ei oleks võimalik läbirääkimisprotsessi destabiliseerida ärilise kasu saamise eesmärgil, näiteks oma võla varajast tagastamist nõudes. Tõhusad ennetavad meetmed võivad vähendada viivislaenude hulka tsüklilise majanduslanguse ajal, tagades vähenenud väärtusega laenude kõrge sissenõudmismäär. Eelistatud poliitikavariant peaks suurendama võlgade sissenõudmismäär, mis omakorda vähendab laenukasutuse kulutusi. Eelistatud poliitikavariant laiendab ausate füüsiliste isikute (ettevõtjate) võimalusi uuesti alustada ja vähendab selle kulusid. Investeeringuriskide eelhindamise kulud vähenevad ning võlgade sissenõudmismäär maksejõuetusmenetlustes paraneb. Mida paremas kooskõlas on restruktureerimist käsitlevad režiimid, seda madalamad on kulud juriidilisele nõustamisele, mida praegu kasutatakse mitme riigisisese restruktureerimis- ja maksejõuetusraamistiku rakendamiseks. Eelistatud poliitikavariant suurendab ka füüsilisest isikust ettevõtjate hulka, kuna maksekohustusest vabastamise perioodi lühenemine suurendaks füüsilisest isikust ettevõtjate hulka. Eelistatud poliitikavariant soodustaks ka tarbimist ja majanduskasvu.

⁵⁹ Pakkumus nt JUST /2015/JCOO/FWCIVI0103, avaldamisel.

Eelistatud poliitikavariant tooks mõnes liikmesriigis kaasa kulutused restruktureerimise ja uue võimaluse andmist käsitlevate raamistike muutmise korral. Mõned liikmesriigid peavad kehtestama ennetava menetluse või kohandama juba maksejõuetusmenetluse määruse lisas A sätestatud menetlust. Vajalikud võivad olla mõned äriühinguõiguse muudatused, mis on vajalikud selleks, et rakendada aktsionäride positsiooni restruktureerimisel käsitlevad sätted.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Eelistatud poliitikavariant vähendaks VKEdele piiriülese krediidi pakkumise takistusi: tõhus restruktureerimine võimaldaks võlausaldajatest VKEdel võlgniku maksejõuetuse korral rahuldada oma nõudeid suuremas ulatuses. Võlausaldajate võlgade sissenõudmismäär on nimelt enamasti kõrgem seal, kus maksejõuetusraamistik võimaldab elujõuliste ettevõtete varast ja tõhusat restruktureerimist ning mitteelujõuliste ettevõtete kiiret likvideerimist. Võlgnikena on VKEdel ligipääs varase hoiatamise vahenditele, tänu millele esitatakse rohkem restruktureerimistaotlusi varem. Eriti VKEdel oleks kasu ka riigis välja töötatud restruktureerimiskava mudelitest, kuna need lihtsustaksid võlgnikel restruktureerimiskavade koostamist koos teabe asjakohase avalikustamisega. Paindlikuma restruktureerimisraamistiku loomine ja paremad tingimused ebaõnnestumise järel uuesti alustamiseks võivad vähendada ettevõtete kadumise määra ning tarneahela mõne osa maksejõuetuse negatiivseid lisamõjusid. Ettevõtjate lihtsamad võimalused võlgadest vabastamiseks soodustavad ka uute ettevõtete loomist.

Restruktureerimise, maksejõuetuse ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamine ja eriti kõigi maksejõuetusega seotud toimingute digitaliseerimine aitavad lühendada menetluste kestust ja suurendavad nende tõhusust, mis omakorda tähendaks väiksemaid restruktureerimiskulusid ja kõrgemat võlgade sissenõudmismäära võlausaldajate jaoks.

- **Põhiõigused**

Ettevõtlusvabadus ja õigus teha tööd (Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 16 ja 15): need õigused tagatakse. Finantsraskustes võlgnikud saavad restruktureerimislabirääkimiste ajal oma äritegevust jätkata ning säilitada täieliku või vähemalt osalise kontrolli oma varade ja äritegevuse üle. Liigsetes võlgades ettevõtjatel on pärast täielikku võlgadest vabanemist õigus uuele võimalusele.

Õigus omandile ning õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele (harta artiklid 17 ja 47): kuigi mõned menetluse osad võivad neid õiguseid mõjutada, on need vajalikud ja proportsionaalsed võlgnike elujõulisust taastavate restruktureerimiskavade kiireks rakendamiseks. Iga juhtumi puhul on paigas sobivad kaitsemeetmed tagamaks, et poolte õiguspäraseid huvisid kaitstakse nende rikkumise eest.

Töötajate õigus olla ettevõttes informeeritud ja ära kuulatud (harta artikkel 27): seda mõjutavad ettepaneku meetmed positiivselt, kuna ettepanek ei piira selles valdkonnas olemasolevate liidu õigusnormide kohaldamist ning annab mõjutatud töötajatele lisaks õiguse restruktureerimiskavade üle hääletada.

Kollektiivlabirääkimiste ja kollektiivse tegutsemise õigus (harta artikkel 28): ettepanek ei piira töötajate ja tööandjate või nende organisatsioonide õigust liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavade kohaselt pidada asjakohasel tasandil labirääkimisi kollektiivlepingute üle ja neid sõlmida ning huvide konflikti korral kollektiivselt oma õigusi kaitsta, sealhulgas streikida.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta ELi eelarvet. Direktiivi rakendamise ja ülevõtmise kulud katab täielikult õigusprogrammi hääletusega vastuvõetud eelarveeraldis. Viis aastat pärast direktiivi kohaldamise alguse kuupäeva ja seejärel iga seitsme aasta järel koostatava rakendamisaruande kulud kaetakse kõnealustel aastatel õigus- ja tarbijaküsimuste valdkonna vahenditest pärit eelarveeraldisega.

5. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Komisjon aitab liikmesriikidel direktiivi rakendada:

- abistades neid selle ülevõtmisel;
- korraldades kaks ülevõtmise õpikoda ja vahehindamist;
- korraldades muu hulgas liikmesriikide nõudmisel kahepoolseid kohtumisi;
- andes liikmesriikidele siseriiklikest ülevõtmismeetmetest teatamise vormid.

Liikmesriike kutsutakse üles võtma ka teatavaid rakendusmeetmeid, nagu kontaktpunkti määramine, kõigist siseriiklikest ülevõtmismeetmetest teatamine ja teadlikkuse parandamine.

Eeskirjade jälgimise ja rakendamise tagamiseks nõuaks ettepanek liikmesriikidelt standardmeetoditel andmete kogumist niisuguste näitajate kohta nagu igat liiki menetluste (restruktureerimine, maksejõuetus, uus võimalus) taotluste arv, kestus, menetluste tulemus, menetluste halduskulud, võlgade sissenõudmismäär ja menetluste edukus. Andmed jaotatakse võlgnike suuruse ja liigi järgi, et liikmesriikide menetluste tõhusust objektiivselt hinnata. Liikmesriigid esitavad andmed komisjonile kord aastas.

Direktiivi toimimine vaadatakse läbi viis aastat pärast direktiivi kohaldamise alguse kuupäeva ja seejärel iga seitsme aasta järel.

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Direktiiv koosneb kolmest põhiosast: ennetava restruktureerimise raamistikud (II jaotis) ja ettevõtjatele uue võimaluse andmine (III jaotis) ning restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise tõhususe suurendamise meetmed (IV jaotis). I, IV, V ja VI jaotis on oma kohaldamisalalt horisontaalsed.

I jaotis, üldsätted: sisaldab sätteid nii sisulise kui ka isikulise kohaldamisala kohta, määratlusi ja sätteid nii juriidilistest isikutest kui ka tööstusharus, äritegevuses või ametialases tegevuses osalevatest füüsilistest isikutest (ettevõtjatest) võlgnikele kättesaadavate varajase hoiatamise vahendite kohta.

Kuigi III jaotise sätteid kohaldatakse vaid ettevõtjate suhtes, on sõnaselgelt lisatud, et liikmesriigid võivad neid sätteid laiendada kõigile füüsilistele isikutele, et tagada ühtne isikliku võlakoorma käsitusviis. Nimelt ei erista mitmed liikmesriigid äritegevusega tekkinud isiklike võlgasid sellisest tegevusest väljaspool tekkinud isiklikest võlgadest. Direktiivis ei ole ühelgi viisil viidatud, et selline eristamine peaks toimuma või on asjakohane. Direktiiv kutsub liikmesriike samasid uue võimaluse andmise põhimõtteid rakendama kõigi füüsiliste isikute suhtes.

II jaotis, ennetava restruktureerimise raamistikud: selles nähakse ette juriidilistest ja füüsilistest isikutest finantsraskustes võlgnikele suunatud ennetavate

restruktureerimisraamistike ühtsed põhielemendid, et soodustada varajasi restruktureerimiskavade alaseid läbirääkimisi, nende vastuvõtmist võlausaldajate poolt ning võimalikku kinnitamist õigus- või haldusasutuste poolt.

Artikkel 4: ennetavad restruktureerimisraamistikud võivad koosneda ühest või mitmest menetlusest või meetmest eeldusel, et võlgnikul on võimalik tõhusateks läbirääkimisteks ja restruktureerimiskava vastuvõtmiseks kõiki nende elemente kombineerida.

Artikkel 5: võlgnikule peaks jääma vara käsutusõigus ja kontroll äritegevuse üle. Vahendajatel ja ülevaatajatel (restruktureerimise valdkonna spetsialistidel) võib olla oma roll, kuid õigus- või haldusasutused ei peaks neid alati määrama.

Artiklid 6 ja 7: võimaldamaks läbirääkimistel toimuda ja oma nõuete rahuldamist ootavate võlausaldajate eemal hoidmiseks peaks võlgnikel olema ligipääs üksikute täitemeetmete peatamisele. Peatamise võimalikku negatiivset mõju võlausaldajate jaoks käsitlevad sätted, mis puudutavad peatamise kestust, selle uuendamise tingimusi ja tühistamise tingimusi. Peatamine ei laiene töötajate nõuetele ulatuses, milles liikmesriigid neile teiste meetmetega vajalikku kaitset ei paku. Võlgnikul ei tohi peatamise ajal olla ka teist liiki maksejõuetusmenetluste, eriti likvideerimismenetluste avamise kohustust või ohtu, nii et tal oleks võimalik sel ajal oma äritegevust jätkata. Tal peaks olema võimalik arvestada ka tarnijate ja teiste võlausaldajatega sõlmitud lepingute täitmise jätkumisega, kui ta nende lepingutega sätestatud kohustusi täidab.

Artikkel 8: paneb paika restruktureerimiskavades sisalduva minimaalse kohustusliku teabe. Liikmesriigid võivad nõuda rohkem kohustuslikku teavet, kui see ei pane võlgnikele ebaproportsionaalseid kohustusi. Liikmesriigid peaksid välja töötama internetis kättesaadavad restruktureerimiskavade näidised ja praktilise teabe, kuidas kava esitaja neid näidiseid kasutada saab.

Artikkel 9: sätestab restruktureerimiskavade vastuvõtmise neist mõjutatud võlausaldajate või võlausaldajate rühmade jaoks. Kui osaliste hulgas on erinevate huvidega võlausaldajaid, tuleks neid käsitleda ka eri rühmadena. Alati tuleks tagatud nõuetega võlausaldajaid käsitleda tagamata nõuetega võlausaldajatest eraldi. Liikmesriigid võivad ka sätestada, et töötajaid koheldaks teistest võlausaldajatest eraldi rühmana.

Artikkel 10: selles loetletakse juhud, kus restruktureerimiskava siduvaks muutmiseks peab selle kinnitama õigus- või haldusasutus, ning määrab kindlaks sellise kinnitamise tingimused.

Artikkel 11: sätestab tingimused, mida tuleb täita, et õigus- või haldusasutus saaks kinnitada restruktureerimiskava, mida ei toeta kõik võlausaldajate rühmad.

Artikkel 12: sätestab põhimõtte, et aktsionäridel ja teistel osanikel ei tohiks olla õigust elujõuliste ettevõtete restruktureerimiskavade vastuvõtmist takistada, kui nende õigustatud huvid on kaitstud.

Artikkel 13: sätestab eeskirjad selle kohta, millal ja kuidas peab toimuma hindamine, et tagada vähemuses poolte õiglane kaitse.

Artikkel 14: määrab kindlaks restruktureerimiskavade mõju mõjutatud ja mittemõjutatud poolte jaoks.

Artikkel 15: sätestab õigustatud huvisid kaitsvate meetmetena edasikaebamise miinimumreeglid, tagades samas, et sellised kaitsemeetmed ei lükkaks edasi restruktureerimiskavade kinnitamist või rakendamist.

Artiklid 16 ja 17: sätestavad minimaalse kaitse restruktureerimiseks vajalikule uuele rahastamisele, läbirääkimiste ajal äritegevuse rahastamiseks kasutatavale vaherahastamisele ning teistele restruktureerimiskavaga lähedases seoses sõlmitud tehingutele.

Artikkel 18: sisaldab liikmesriikide kohustust kehtestada maksejõuetusele lähenevate ettevõtete juhtidele konkreetsed kohustused, mis motiveeriksid neid ettevõtet restruktureerima varajases faasis, kui see on veel elujõuline.

III jaotis, ettevõtjatele uue võimaluse andmine: selles sätestatakse võlgades ettevõtjate võlgadest vabastamise miinimumsätted kui põhitingimused ettevõtjatele uue võimaluse andmiseks. Liikmesriigid võivad seda minimaalset kaitset laiendada, lubades ettevõtjaid veelgi rohkem soosida, näiteks eeskirjadega selle kohta, kuidas uut võimalust kasutada ettevõtjad pääseksid ligi rahastamisele.

Artikkel 19: sätestab põhimõtte, et võlgades ettevõtjatel peab olema tõhus ligipääs võlgadest täielikuks vabanemiseks ilma minimaalse tagasimaksumma või võla protsendita.

Artikkel 20: ettevõtjatel peaks olema võimalik võlgadest täielikult vabaneda maksimaalselt kolme aasta jooksul, ilma et nad peaksid selleks õigus- või haldusastutusele uue taotluse esitama. Kolmeaastase perioodi algus oleneb sellest, kas ettevõtja teeb võlausaldajatele makseid maksegraafiku alusel või hõlmab menetlus ainult varade realiseerimist. Lühikese maksekohustusest vabastamise perioodi piirangud on toodud artiklis 22.

Artikkel 21: ka liigse võlakoormuse tõttu tegevuskeelu saanud ettevõtjatel peaks olema õigus lühikese kestusega tegevuskeelule, et neile oleks võimalik uus võimalus anda. Kehtima peaksid artiklis 22 toodud piirangud.

Artikkel 22: annab liikmesriigile suure kaalutusruumi maksekohustusest vabastamisele ja maksekohustusest vabastamise perioodidele piirangute seadmisel, eeldusel et need piirangud on täpselt kindlaks määratud ning vajalikud üldiste huvide kaitseks.

Artikkel 23: kuna ärilised ja mitteärilised isiklikud võlad on sageli tihedalt seotud, peaksid liikmesriigid eraldi menetlused võimaluse korral alati ühendama, et tagada ettevõtjatele ligipääs uuele võimalusele.

IV jaotis, restruktureerimise, maksejõuetuse ja maksekohustustest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmed: seda kohaldatakse lisaks ennetavatele restruktureerimise ja maksekohustusest vabastamise menetlustele ka maksejõuetusmenetluste suhtes.

Artikkel 24: nõuab, et liikmesriigid tagaksid, et õigus- või haldusastutuste töötajatel oleks restruktureerimist, maksejõuetust ja uue võimaluse andmist puudutavates küsimustes vajalik koolitus ja väljaõpe.

Artikkel 25: nõuab, et liikmesriigid soodustaksid esmase ja täiendava koolituse pakkumist ning restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise alaste tegevusjuhendite koostamist.

Artikkel 26: sisaldab restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise valdkonna spetsialistide ametisse määramise, järelevalve ja tasustamise miinimumnõudeid.

Artikkel 27: näeb ette elektrooniliste kommunikatsioonivahendite kasutamise restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise kontekstis.

V jaotis, restruktureerimise, maksejõuetuse ja maksekohustustest vabastamise menetluste jälgimine: sisaldab liikmesriikide andmete kogumisel ja nende andmete standardiseeritud andmeedastusmalliga komisjonile esitamisel kehtivaid miinimumnõudeid.

VI jaotis, lõppsätted: selles on sätestatud direktiivi seos teiste liidu vahenditega, samuti sätted direktiivi kohaldamise läbivaatamise, standardvormide vastuvõtmise, jõustumise ja kohaldamise alguse kohta.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

milles käsitletakse ennetava restruktureerimise raamistikke, uue võimaluse andmist ning restruktureerimise, maksejõuetuse ja maksekohustustest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid ning millega muudetakse direktiivi 2012/30/EL

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 53 ja 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,⁶⁰

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,⁶¹

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Käesoleva direktiivi eesmärk on eemaldada siseriikliku õiguse ning ennetava restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise menetluste erinevustest tingituna praegu põhivabaduste, nagu kapitali vaba liikumine ja asutamisvabadus, kasutamise ees seisvad takistused. Käesoleva direktiiviga soovitakse need takistused eemaldada, tagades rahalistes raskustes olevate elujõuliste ettevõtjate juurdepääsu tõhusatele riiklikele ennetava restruktureerimise raamistikele, mis võimaldavad neil tegevust jätkata; andes ausatele ülemäärastes võlgades ettevõtjatele pärast võla täielikku kustutamist mõistliku aja möödudes uue võimaluse ning parandades restruktureerimise, maksejõuetuse ja maksekohustustest vabastamise menetluste mõjusust, eriti tänu nende kestuse lühenemisele.
- (2) Restruktureerimine peaks võimaldama rahalistes raskustes olevatel ettevõtjatel äritegevust täielikult või osaliselt jätkata, muutes varade ja kohustuste koosseisu, tingimusi või struktuuri või oma kapitalistruktuuri, sh müües ettevõtte varasid või osi. Ennetava restruktureerimise raamistikega tuleks eelkõige võimaldada ettevõtjatel restruktureerimist varases etapis ja maksejõuetuse vältimiseks. Need raamistikud peaks suurendama koguväärtust võlausaldajate, omanike ja majanduse jaoks tervikuna ning ära hoidma välditava töökohtade kadumise ning teadmiste ja oskuste kaotuse. Need peaks ära hoidma ka viivislaenu kogunemise. Restruktureerimise protsessis tuleks kaitsta kõikide asjaosaliste õigusi. Samal ajal tuleks võimalikult kiiresti likvideerida elujõuetud ettevõtted, millel ei ole ellujäämisvõimalusi.

⁶⁰ ELT C ..., ..., lk ...

⁶¹ ELT C ..., ..., lk ...

- (3) Eri liikmesriikides on rahalistes raskustes võlgnike võimalused ettevõtte restruktureerimiseks erinevad. Mõnes liikmesriigis on menetluste hulk piiratud, mistõttu ettevõtte restruktureerimine on võimalik alles suhteliselt hilises staadiumis, kui on algatatud maksejõuetusmenetlus. Mõnes teises liikmesriigis on restruktureerimine võimalik varem, kuid olemasolevad menetlused ei ole piisavalt tõhusad või sisaldavad palju formaalsusi, piirates eelkõige kohtuväliste menetluste kasutamist. Samuti erinevad ettevõtjatele uue võimaluse andmise siseriiklikud õigusnormid, eelkõige äritegevuses tekkinud võlgade kustutamise võimaldamisel ning seda nii võlgade kustutamise perioodi kui ka sellise kustutamise võimaldamise tingimuste osas.
- (4) Paljudes liikmesriikides kulub pankroti läinud, kuid ausatel ettevõtjatel võlgade kustutamiseks ja uuesti alustamiseks üle kolme aasta. Ebatõhusate uue võimaluse andmise raamistike tulemusel peavad ettevõtjad mõistliku aja jooksul uuesti alustamiseks muu jurisdiktsiooni alla kuulvasse piirkonda ümber asuma, millega kaasnevad märkimisväärsed lisakulud nii võlausaldajatele kui ka võlgnikele endile. Maksekohustustest vabastamise menetluse juurde kuuluvad tihti pikaajalised tegutsemiskeelud, mis takistavad füüsilisest isikust ettevõtjana ettevõtlusega alustamise ja tegelemise vabaduse kasutamist.
- (5) Mitmes liikmesriigis on restruktureerimise, maksejõuetuse ja maksekohustustest vabastamise menetluste pikalevenimine oluline tegur, millest saab alguse madal sissenõudmismäär ja investorite vastumeelsus ajada äri jurisdiktsioonides, kus on oht, et menetlused kestavad liiga kaua.
- (6) Nende erinevuste tulemusel näevad investorid hinnangulisi täiendavad kulusid ühes või mitmes liikmesriigis rahalistesse raskustesse sattuva võlgnikuga seotud riskide puhul ning selliste ettevõtte restruktureerimisel, millel on tegevuskohti, võlausaldajaid või varasid teistes liikmesriikides, nagu on kõige ilmsem ettevõtete rahvusvaheliste kontsernide restruktureerimisel. Paljud investorid nimetavad muus riigis investeerimisest loobumise või äripartnerluse sõlmimata jätmise peamise põhjusena ebakindlust maksejõuetusnormides või ohtu, et võõras riigis kujuneb maksejõuetusmenetlus pikaks või keerukaks.
- (7) Nende erinevuste tulemusel ei ole liikmesriikides ühtseid laenu saamise tingimusi ega sissenõudmismäärasid. Hästi toimiva ühtse turu jaoks üldiselt ja eriti kapitaliturgude liidu toimimiseks on restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise menetluste valdkonna suurem ühtlustamine seega möödapääsmatu.
- (8) Samuti tuleks kõrvaldada täiendava riskihindamise ja piiriülese täitmise kulud võlausaldajate jaoks olukorras, kui ülemäärastes võlgades ettevõtja on palju lühema aja jooksul uue võimaluse saamiseks asunud ümber teise liikmesriiki. Vähendada tuleks ka ettevõtjate täiendavaid kulusid, mis on tingitud uue võimaluse saamiseks teise liikmesriiki ümberasumise vajadusest. Lisaks mõjuvad ettevõtja ülemääraste võlgadega seotud pikaajalistest tegutsemiskeeldudest tulenevad takistused ettevõtlusele halvavalt.
- (9) Põhivabaduste kasutamise takistused ei ilmne üksnes piiriülestes olukordades. Järjest enam ühendatud siseturg, kus kaubad, teenused, kapital ja töötajad vabalt liiguvad ning digitaalne mõõde muutub üha olulisemaks, tähendab, et kõikide asjakohaste komponentide (nagu kliendibaas, tarneahel, tegevusalad, investori- ja kapitalibaas) kaalumisel saab rangelt ühe riigi piiresse jäävaks pidada vaid väheseid ettevõtteid. Isegi ühe riigi piiresse jäävad maksejõuetusjuhtumid võivad mõjutada ühtse turu

toimimist, kui aset leiab nn doominoefekt ja ühe ettevõtja maksejõuetus vallandab tarneahelas järgmised maksejõuetusjuhtumid.

- (10) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2015/848⁶² on reguleeritud ainult küsimused, mis on seotud kohtualluvuse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmisega, kohaldatava õiguse ning piiriüleste maksejõuetusmenetluste puhul tehtava koostööga, samuti maksejõuetusregistrite omavahelise ühendamisega. Selle kohaldamisala hõlmab ennetavaid menetlusi, millega edendada majanduslikult elujõuliste võlgnike päästmist, samuti menetlusi, millega anda ettevõtjatele uus võimalus. Määrusega (EL) 2015/848 ei lahendata aga eri liikmesriikide õiguses ettenähtud menetluste vaheliste erinevuste probleemi. Lisaks ei eemaldaks üksnes piiriüleste maksevõimetusjuhte käsitlev instrument kõiki vaba liikumise takistusi, samuti ei suudaks investorid kindlaks määrata, kas võimalikud võlgnikul tulevikus tekkivad rahalised raskused on piiriülest või siseriiklikku laadi. Seetõttu on vaja lisaks õiguslase koostöö küsimuste reguleerimisele kehtestada ka materiaalsed miinimumnõuded.
- (11) On vaja vähendada restruktureerimise kulusid nii võlgnike kui ka võlausaldajate jaoks. Seega tuleks vähendada erinevusi, mis takistavad rahalistes raskustes olevate elujõuliste ettevõtjate varajast restruktureerimist ning ausatele ettevõtjatele uue võimaluse andmise kasutamist. See peaks liidus parandama läbipaistvust, õiguskindlust ja prognoositavust. Samuti peaks see suurendama investeringutelt kõikide võlausaldajate ja investorite saadavat tulu ning soodustama piiriülest investeerimist. Sidusamad normid peaks ka hõlbustama kontsernide restruktureerimist olenemata sellest, kus kontserni liikmed liidus asuvad.
- (12) Rahalistes raskustes olevate elujõuliste ettevõtjate tõhusa restruktureerimise takistuste kõrvaldamine aitab vähendada töökohtade kadumist ja tarneahelas olevate võlausaldajate kahjumeid, säilitab oskusteavet ja oskusi ning on seega kasulik majanduskeskkonnale tervikuna. Ettevõtjatele uue võimaluse andmisele kaasa aitamisega välditakse nende kõrvalejäämist tööturult ja võimaldatakse neil kogemuse võrra rikkamana uuesti ettevõtlusega alustada. Lisaks suureneks restruktureerimismenetluste kestuse lühendamisega võlausaldajate jaoks võlgade sissenõudmise määr, sest tavapäraselt aja möödudes väheneb ettevõtte väärtus veelgi. Pealegi lubaksid tõhusad maksejõuetusnormid paremini hinnata laenamisosustega seotud riske ja leevendaksid ülemäärastes võlgades ettevõtjate kohanemist, alandades finantsvõimenduse vähendamise protsessiga seotud majanduslikke ja sotsiaalseid kulusid.
- (13) Eriti VKEdel peaks liidu tasandi sidusamast raamistikust palju kasu olema, kuna neil ei ole vajalikke vahendeid, et kanda suuri restruktureerimiskulusid või kasutada mõnes teises liikmesriigis kehtivaid tõhusamaid restruktureerimismenetlusi. VKEdel ei ole tihti, ja eriti siis kui nad on rahalistes raskustes, erialase nõu hankimiseks piisavalt vahendeid ning seetõttu tuleks ette näha varajase hoiatamise vahendid, mis võlgnikele märku annaks, et on vaja kiiresti tegutseda. Selleks et aidata sellistel ettevõtjatel restruktureerimise kulusid madalal hoida, tuleks riigi tasandil välja töötada ja veebis kättesaadavaks teha restruktureerimise näidiskavad. Võlgnikud peaks saama neid oma vajaduste ning oma tegevuse eripärade kohaselt kasutada ja kohanda.

⁶² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrus (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta (ELT L 141, 5.6.2015, lk 19).

- (14) Käesoleva direktiivi kohaldamisalast on asjakohane välja jätta võlgnikud, kes on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/138/EÜ⁶³ artikli 13 punktides 1 ja 4 määratletud kindlustusandjad ja edasikindlustusandjad, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013⁶⁴ artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratletud krediidiasutused, määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktides 2 ja 7 määratletud investeerimisühingud ja ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjad, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012⁶⁵ artikli 2 punktis 1 määratletud kesksed vastaspoolde, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 909/2014⁶⁶ artikli 2 punktis 1 määratletud väärtpaberite keskdepositooriumid ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL⁶⁷ artikli 1 lõike 1 esimeses lõigus loetletud muud finantseerimisasutused ja ettevõtjad. Nende suhtes kohaldatakse erikorda ja liikmesriikide järelevalveasutustel on ulatuslikud sekkumisõigused.
- (15) Tarbijate ülemäärane võlgnevus on majanduslikus ja sotsiaalses plaanis väga murettekitav ning see on tihedalt seotud võlakoormuse vähendamisega. Lisaks ei ole tihti võimalik selgelt eristada ettevõtja võlgu tarbijana tema ärielistest võlgadest. Ettevõtjatele uue võimaluse andmise kord ei oleks kuigi tõhus, kui ettevõtja peaks äritegevuses ja eraisikuna kogunenud võlgade kustutamiseks läbima erinevad menetlused, millel on erinevad juurdepääsutingimused ja maksekohustustest vabastamise perioodid. Neil põhjustel ja kuigi käesolev direktiiv ei sisalda siduvaid õigusnorme tarbija ülemäärase võlgnevuse kohta, peaks liikmesriikidel olema võimalik kohaldada maksekohustustest vabastamise sätteid ka tarbijate suhtes.
- (16) Mida varem võlgnik näeb, et tal on rahalised raskused ja ta saab vajalikke meetmeid võtta, seda suurem on tõenäosus, et eelseisev maksejõuetus suudetakse ära hoida või et juhul, kui ettevõtte elujõulisust ei ole võimalik taastada, läheb likvideerimine sujuvalt ja tõhusalt. Seepärast peaks saadaval olema selge teave võimalike ennetava restruktureerimise menetluste kohta, samuti varajase hoiatamise vahendid, et stimuleerida finantsraskuste ees seisvaid võlgnikke varakult vastumeetmeid võtma. Võimalikud varajase hoiatamise mehhanismid peaks hõlmama võlgniku või võlgniku juhtkonna raamatupidamis- ja järelevalvekohustusi, samuti laenulepingust tulenevaid aruandluskohustusi. Lisaks võiks siseriiklikus õiguses ette näha stiimulid või kohustuse, et asjakohast teavet valdavad kolmandad isikud, nagu raamatupidajad, ning maksu- ja sotsiaalkindlustusamet olukorra halvenemisest märku annaksid.

⁶³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (Solventsus II) (ELT L 335, 17.12.2009, lk 1).

⁶⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013 krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1).

⁶⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.7.2012, lk 1).

⁶⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 909/2014, mis käsitleb väärtpaberiarvelduse parandamist Euroopa Liidus ja väärtpaberite keskdepositooriume ning millega muudetakse direktiive 98/26/EÜ ja 2014/65/EL ning määrust (EL) nr 236/2012 (ELT L 257, 28.8.2014, lk 1).

⁶⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012 (ELT L 173, 12.6.2014, lk 190).

- (17) Võlgnikud peaksid saama kasutada restruktureerimise raamistikku, et tegeleda rahaliste raskustega juba varajases etapis, kui tundub tõenäoline, et nende maksejõuetust saaks veel ära hoida ning tagada äritegevuse jätkamise. Restruktureerimise raamistikku peaks saama kasutada enne, kui võlgnik muutub siseriikliku õiguse kohaselt maksejõuetuks, st enne, kui võlgnik vastab tingimustele, mille kohaselt algatatakse kõigi võlakohustuste suhtes maksejõuetusmenetlus, millega tavaliselt võlgnikule kaasneb täielik käsutuskeeld ja likvideerija määramine. Seega ei peaks elujõulisustesti tegema läbirääkimiste alustamise ja täitemeetmete peatamise võimaldamise eeltingimuseks. Pigem tuleks ettevõtja elujõulisuse hindamisel üldjuhul lähtuda mõjutatud võlausaldajate enamuse kokkuleppest oma nõudeid teatud osas muuta. Selleks aga, et vältida menetluste kuritarvitamist, peavad võlgniku rahalised raskused olema seostatud maksejõuetuse tõenäosusega ning restruktureerimiskava abil peaks olema võimalik võlgniku maksejõuetus ära hoida ja tagada ettevõtte elujõulisus.
- (18) Tõhususe edendamiseks ning viivituste ja kulude vähendamiseks peaks siseriiklikud ennetava restruktureerimise raamistikud sisaldama paindlikke menetlusi, millega piirata õigus- või haldusasutuste sekkumine määrale, mis on vajalik ja proportsionaalne, et kaitsta võlausaldajate ja teiste tõenäoliselt mõjutatud huvitatud isikute huve. Üleliigsete kulude vältimiseks ja menetluse varase laadiga arvestamiseks peaks võlgnikele põhimõtteliselt jääma kontroll oma varade ning igapäevase äritegevuse üle. Restruktureerimise spetsialisti, st restruktureerimiskava üle peetavaid läbirääkimisi toetava vahendaja või võlgniku tegevust jälgiva pankrotihalduri määramine ei tohiks olla iga juhtumi puhul kohustuslik, vaid see otsus tuleks teha iga juhtumi puhul eraldi ja olenevalt olukorrast või võlgniku konkreetsetest vajadustest. Lisaks ei peaks restruktureerimise menetluse algatamine tingimata eeldama kohtuotsust, vaid menetlus võib olla mitteametlik, tingimusel et kolmandate isikute õigusi ei kahjustata. Sellegipoolest tuleks tagada teatav järelevalve, kui see on vajalik, et kaitsta ühe või mitme võlausaldaja või teise huvitatud isiku õigustatud huve. Seda võib olla vaja eelkõige siis, kui õigus- või haldusasutus võimaldab konkreetsete täitemeetmete üldise peatamise või kui tundub, et restruktureerimiskava tuleb eriarvamusele jäänud võlausaldajate rühmade suhtes kohustuslikuks muuta.
- (19) Võlgnikul peaks olema võimalus taotleda õigus- või haldusasutuselt konkreetsete täitemeetmete ajutist peatamist, millega peaks ühtlasi peatuma maksejõuetusmenetluse algatamise taotlemise kohustus, kui sellised meetmed võivad läbirääkimisi negatiivselt mõjutada ja halvendada võlgniku ettevõtte restruktureerimise võimalusi. Täitmise peatamine võib olla üldine, st kõiki võlausaldajaid hõlmav, või üksikutele võlausaldajatele suunatud. Selleks et tagada võlgniku ja võlausaldajate õiguste õiglane tasakaal, peaks maksimaalne võimaldatav peatamise aeg olema neli kuud. Keerukas restruktureerimine võib aga olla aeganõudvam. Liikmesriigid võivad sellistel juhtudel otsustada, et õigus- või haldusasutus võib kõnealust perioodi pikendada, eeldusel et on tõendeid restruktureerimiskava üle peetavate läbirääkimiste edenemise kohta ning selle kohta, et võlausaldajaid ebaõiglaselt ei kahjustata. Täiendava ajapikenduse korral peaks õigus- või haldusasutus olema veendunud, et restruktureerimiskava vastuvõtmine on väga tõenäoline. Liikmesriigid peaksid selleks, et õigus- või haldusasutus saaks otsuse teha nõuetekohase aja jooksul, kehtestama peatamise algse kestuse pikendamise taotluse esitamiseks mõistliku tähtaja. Kui õigus- või haldusasutus ei tee täitmise peatamise pikendamise kohta otsust enne selle aegumist, peaks peatamise mõju lõppema peatamisaja kehtivuse viimase päeval. Õiguskindluse huvides peaks peatamise kogukestus piirduma 12 kuuga.

- (20) Võlausaldajate huvide kahjustamise vältimise tagamiseks ei tohiks peatamist võimaldada või juba võimaldatud peatamist pikendada või tuleks peatamine lõpetada juhul, kui täitmise peatamisega võlausaldajaid ebaõiglaselt kahjustatakse. Võlausaldajate ebaõiglase kahjustamise tuvastamiseks võivad õigus- või haldusasutused arvestada seda, kas peatamine säilitaks pankrotivara koguväärtuse, kas võlgnik tegutseb pahauskselt või kahju tekitamise kavatsusega või tegutseb üldiselt vastuolus kõikide võlausaldajate õiguspäraste ootustega. Näiteks kahjustaks peatamine üksikut võlausaldajat või võlausaldajate rühma ebaõiglaselt juhul, kui peatamise tulemusel oleks nende nõuded oluliselt halvemas seisus võrreldes olukorraga, kui peatamist ei võimaldataks või kui võlausaldaja satub seeläbi halvemasse seisusse kui teised samas olukorras olevad võlausaldajad.
- (21) Samuti ei tohiks lubada võlausaldajatel, kelle suhtes peatamine kohaldub, peatamise ajal täitmisest keelduda, täitmisele kuuluvaid lepinguid lõpetada, nende täitmist kiirendada ega neid muul viisil muuta, eeldusel et võlgnik jätkuvalt täidab sellistest lepingutest talle tulenevaid kohustusi. Ennetähtaegne lõpetamine seaks ohtu ettevõtja suutlikkuse restruktureerimise läbirääkimiste ajal tegevust jätkata, eriti juhul kui kõnealused lepingud käsitlevad esmavajalikke tarneid, nagu gaas, elekter, vesi, telekommunikatsiooni- ja kaardimakseteenused. Võlausaldajate õigustatud huvi kaitseks ja selleks, et tarneahelas võlausaldajate tegevust võimalikult vähe häirida, tuleks peatamist siiski kohaldada üksnes selliste nõuete suhtes, mis tekkisid enne peatamise võimaldamist. Edukaks restruktureerimiseks peaks võlgnik tavapärase äritegevuse käigus tasuma nõuded, mille tasumise nad võlgnevad peatamisest mõjutamata võlausaldajatele, ning peatamisest mõjutatud võlausaldajate nõuded, mis tekivad pärast peatamise võimaldamist.
- (22) Kui võlgniku suhtes algatatakse maksejõuetusmenetlus, võib mõnel tarnijal olla lepinguline õigus lõpetada tarneleping pelgalt maksejõuetuse tõttu (nn *ipso facto* klauslid). Võimalik, et sama on ette nähtud juhul, kui võlgnik taotleb ennetava restruktureerimise meetmeid. Sellise klausli rakendamise korral võib juhul, kui võlgnik pelgalt peab restruktureerimiskava üle läbirääkimisi või taotleb täitmise peatamist või peatamisega seonduva mis tahes sündmuse puhul, ennetähtaegsel lõpetamisel olla negatiivne mõju võlgniku äri ja äri päästmise edukusele. Seega on õigus- või haldusasutuse poolt peatamise võimaldamise korral vaja, et võlausaldajatel, kelle suhtes peatamine kohaldub, ei oleks lubatud rakendada restruktureerimiskava läbirääkimisi või peatamist või peatamisega seotud muid sündmusi käsitlevaid *ipso facto* klausleid.
- (23) Pärast seda, kui õigus- või haldusasutus on peatamise võimaldanud, peaks võlgnikel olema õigus peatamine vaidlustada. Võlausaldajatel peaks olema võimalik taotleda peatamise lõpetamist, kui peatamine ei ole restruktureerimiskava vastuvõtmisele kaasa aitamiseks enam vajalik, näiteks kuna on ilmne, et siseriikliku õiguse kohaselt nõutav võlausaldajate enamus restruktureerimist ei toeta.
- (24) Kõikidel restruktureerimiskavast mõjutatud võlausaldajatel ja omakapitali omanikel, kui see on siseriiklikus õiguses lubatud, peaks olema õigus hääletada restruktureerimiskava vastuvõtmise üle. Isikutel, keda restruktureerimiskava ei mõjuta, ei peaks olema õigust kava üle hääletada, samuti ei peaks nende toetus olema nõutav kava vastuvõtmiseks. Hääletamine võib toimuda ametliku hääletuse vormis või seeläbi, et konsulteerides jõutakse kokkuleppele mõjutatud isikute nõutud enamusega. Siiski tuleks juhul, kui hääletamine toimus konsulteerimise teel kokkuleppe saavutamiseks, pakkuda isikutele, kelle nõusolek ei osutunud vajalikuks, sellegipoolest võimalust osaleda restruktureerimiskavas.

- (25) Selleks et tagada sisuliselt samalaadsete õiguste võrdne kohtlemine ja restruktureerimiskavade vastuvõtmine ilma mõjutatud isikute õigusi ebaõiglaselt kahjustamata, tuleks mõjutatud isikute kohtlemisel lähtuda eraldi rühmadest, mis vastavad siseriikliku õiguse kohastele rühmade moodustamise kriteeriumidele. Igal juhul tuleb kohtlemisel alati erinevatesse rühmadesse arvata tagatud ja tagamata nõudega võlausaldajad. Siseriiklikus õiguses võib olla sätestatud, et tagatud nõuded võib tagatise väärtuste hindamise alusel jagada tagatud ja tagamata nõueteks. Siseriiklikus õiguses võivad olla sätestatud ka rühmade moodustamist soodustavad erinormid, et mitmekesise portfelli või muidu eriti haavatavaid võlausaldajaid, nagu töötajad või väiketarnijad, selliste rühmade moodustamisega aidata. Siseriikliku õigusega tuleks igal juhul tagada, et rühmade moodustamisel käsitletakse piisava põhjalikkusega kõiki olulisi asjaolusid, näiteks seotud isikute nõudeid, samuti tuleb ette näha tingimuslikke nõudeid ja vaidlustatud nõudeid reguleerivad normid. Õigus- või haldusasutus peaks rühmade moodustamist kontrollima pärast restruktureerimiskava kinnitamiseks esitamist, kuid liikmesriigid võivad sätestada, et õigus- või haldusasutus võib rühmade moodustamist kontrollida ka juba varasemas etapis, kui kava esitaja nõu või juhendamist soovib.
- (26) Siseriiklikus õiguses tuleks kehtestada nõutavad enamused, millega tagada, et rühma mõjutatud isikute vähemus ei saaks takistada sellise restruktureerimiskava vastuvõtmist, millega ei kahjustata ebaõiglaselt nende õigusi ja huvisid. Kui tagatud nõuetega võlausaldajaid, kes jäid eriarvamusele, ei seoks häälteenamuse nõue, ei oleks varajane restruktureerimine paljudel juhtudel võimalik, sh muidu elujõulise ettevõtte rahalise restruktureerimise vajaduse korral. Selleks et tagada restruktureerimiskava vastuvõtmisel isikute sõnaõiguse proportsionaalsus nende panusega ettevõttes, peaks nõutav enamus põhinema vastava rühma võlausaldajate nõuete või omakapitali omanike huvide summal.
- (27) Võlausaldajate parimate huvide testiga on võimalik tagada, et ükski eriarvamusele jäänud võlausaldaja ei ole restruktureerimiskavaga halvemas seisus, kui ta oleks olnud likvideerimise korral, sh nii osade kaupa likvideerimise korral kui ka ettevõtte müümise korral tema tegevuse jätkuvuse põhimõttest lähtudes. Seda testi tuleks kohaldada alati, kui kava on vaja kinnitada, et see oleks eriarvamusele jäänud võlausaldajate, või olenevalt olukorrast eriarvamusele jäänud võlausaldajate rühmade, suhtes siduv.
- (28) Alati tuleks vastuvõetuks lugeda restruktureerimiskava, mida toetab iga mõjutatud rühma nõutav enamus, kuid õigus- või haldusasutus võib kinnitada ka restruktureerimiskava, mida ei toeta iga mõjutatud rühma nõutav enamus, kui seda kava toetab vähemalt üks mõjutatud võlausaldajate rühm ja eriarvamusele jäänud rühmi esitatud kavas ebaõiglaselt ei kahjusta (rühmadeülese kohustamise mehhanism). Eeskätt tuleks kavas järgida absoluutse eelisõiguse reeglit, millega tagatakse, et enne kui allutatud rühm jaotamisest osa saab või restruktureerimiskavas positsiooni kuigivõrd säilitab, tehakse täies ulatuses väljamakse eriarvamusele jäänud võlausaldajate rühmale. Absoluutse eelisõiguse reegel on vundament, millele restruktureerimisel võlausaldajate vahel väärtuse jagamisel tugineda. Absoluutse eelisõiguse reeglist järeldub, et ükski võlausaldajate rühm ei saa ega säilita restruktureerimiskavaga majanduslikke väärtusi ega hüvesid, mis on sellise rühma nõuete või huvide kogusummast suurem. Absoluutse eelisõiguse reegel võimaldab restruktureeritava ettevõtte kapitalistruktuuri võrdlemisel määrata kindlaks restruktureerimiskavas isikute saadava väärtuse jaotuse, mis lähtub ettevõtte väärtusest tema tegevuse jätkuvuse korral.

- (29) Aktsionäride ja teiste omakapitali omanike õigustatud huvisid tuleb kaitsta, kuid liikmesriigid peaks tagama, et aktsionärid ei saa põhjendamatult ära hoida selliste restruktureerimiskavade vastuvõtmist, mille abil võlgnik saaks taas elujõuliseks. Näiteks ei tohiks restruktureerimiskava vastuvõtmine sõltuda OTM-omakapitali omanike nõusolekust, täpsemalt sellistest omakapitali omanikest, kes ettevõtte väärtuse hindamise tulemusel ei saaks likvideerimise tavapärase järjestuse korral väljamakseid ega muid hüvitisi. Liikmesriigid võivad selle eesmärgi saavutamiseks kasutada erinevaid vahendeid, näiteks mitte anda omakapitali omanikele õigust restruktureerimiskava üle hääletada. Siiski peaks juhul, kui omakapitali omanikel on õigus restruktureerimiskava üle hääletada, õigus- või haldusasutusel olema võimalik rühmadeülese kohustamise mehhanismi kaudu kava kinnitada hoolimata ühe või mitme omakapitali omanike rühma eriarvamusest. Kui erinevatel aktsionäride rühmadel on erinevad õigused, on võimalik, et on vaja moodustada rohkem omakapitali omanike rühmi. Sellistel tingimustel ei pruugi restruktureerimisest olla huvitatud VKEde omakapitali omanikud, kes ei ole pelgalt investorid, vaid on ettevõtte omanikud ja panustavad ettevõttesse muul viisil, näiteks juhtimiskogemustega. Sel põhjusel peaks rühmadeülese kohustamise mehhanismi kasutamine jääma kava esitaja otsustada.
- (30) Restruktureerimiskava kinnitamine õigus- või haldusasutuses on vajalik tagamaks, et võlausaldajate õiguste või omakapitali omanike huvide kahjustamine oleks proportsionaalne restruktureerimisest saadava kasuga ning et neil oleks juurdepääs tõhusale õiguskaitsevahendile. Õigus- või haldusasutus peaks seega tagasi lükkama kava, milles on sätestatud, et kavatsetava restruktureerimisega kahjustatakse eriarvamusele jäänud võlausaldajate või omakapitali omanike õigusi enam, kui võib mõistlikult eeldada võlgniku ettevõtte likvideerimise korral, sh olenevalt võlgniku konkreetsest olukorrast osade kaupa likvideerimise korral või lähtudes ettevõtte väärtusest tema tegevuse jätkuvuse korral. Siiski tuleb juhul, kui kava kinnitatakse rühmadeülese kohustamise mehhanismi kaudu, absoluutse eelisõiguse reegli juures kohaldada ettevõtte väärtuse hindamist, millega erinevalt ettevõtte tegevuse jätkuvuse põhimõttel likvideerimise väärtuse hindamisest, võetakse arvesse võlgniku ettevõtte väärtust pikemas perspektiivis. Ettevõtte väärtuse hindamisel saadakse reeglina kõrgem väärtus kui tegevuse jätkuvuse põhimõttel likvideerides, kuna selles kajastub asjaolu, et ettevõtte jätkab tegevust ja lepingute täitmist võimalikult väheste häiretega, ettevõttel on rahavõlausaldajate, aktsionäride ja klientide usaldus, tulu teenimine jätkub ning töötajatele avalduv mõju on piiratud.
- (31) Restruktureerimiskava edu võib tihti oleneda sellest, kas ette on nähtud piisavad rahalised vahendid, et toetada esiteks ettevõtte tegevust restruktureerimise üle läbirääkimiste pidamise ajal ja seejärel pärast kava kinnitamist kava rakendamist. Seetõttu ei tuleks uut rahastamist ega vaherahastamist käsitleda vara tagasivõitmise meetmena, millega soovitakse selline rahastamine tunnistada järgnevatel maksejõuetusmenetlustes kõikide võlausaldajate huvisid kahjustava toiminguna tühiseks, tühistatavaks või mittetäidetavaks. Siseriiklik maksejõuetusõigus, milles on kehtestatud vara tagasivõitmise meetmed puhuks, kui võlgnik jääb lõpuks maksejõuetuks, või sätestatud, et rahalistes raskustes võlgnikule laenu andmise eest võib uutele laenuandjatele kehtestada tsiviil-, haldus- või kriminaalkaristusi, seab ohtu restruktureerimiskava läbirääkimiste ja rakendamise eduks vajaliku rahastuse leidmise. Erinevalt uuest rahastamisest, mille peaks restruktureerimiskava osana kinnitama õigus- või haldusasutus, ei ole vaherahastamise pikendamise korral pooltel teada, kas kava lõpuks kinnitatakse või mitte. Vaherahastamise kaitse piiramine juhtudega, kui kava võtavad vastu võlausaldajad või kinnitab õigus- või haldusasutus, ei soosiks

vaherahastamise pakkumist. Võimaliku kuritarvitamise vältimiseks tuleks kaitsta üksnes rahastamist, mis on kuni kõnealuse kava kinnitamiseni mõistlikult ja viivitamatult vajalik, et võlgniku ettevõtte saaks edasi tegutseda, või selle ettevõtte väärtuse säilitamiseks või suurendamiseks. Vaherahastamise ja uue rahastamise korral tuleb kaitset pakkuda vähemalt vara tagasivõitmise meetmete ja isikliku vastutuse eest. Siiski võib selleks, et julgustada uusi laenuandjaid kandma rahalistes raskustes elujõulisesse võlgnikku investeerimisega kaasnevat suuremat riski, osutada vajalikuks täiendavate stiimulite kasutamine, näiteks järgnevates maksejõuetusmenetlustes sellisele rahastamisele vähemalt tagamata nõuete ees eelisõiguse andmine.

- (32) Huvitatud mõjutatud isikutel peaks olema võimalik restruktureerimiskava kinnitav otsus vaidlustada. Selleks et tagada kava mõjususe, vähendada ebakindlust ja vältida põhjendamatu viivitusi, ei tohiks vaidlustamisel siiski olla restruktureerimiskava rakendamist peatavat toimet. Kui on tuvastatud, et vähemuses olevaid võlaausaldajaid on kavaga põhjendamatu kahjustatud, peaks liikmesriigid kaaluma kava kõrvalejätmise alternatiivina võimalust näha eriarvamusele jäänud võlaausaldajatele ette võlgniku või kava poolt hääletanud võlaausaldajate makstav rahaline hüvitis.
- (33) Selleks, et soodustada varakult ennetava restruktureerimise poole pöördumist, on soovitatav heas usus tehtud ja restruktureerimiskava vastuvõtmise või rakendamisega tihedalt seotud tehinguid samuti järgnevates maksejõuetusmenetlustes vara tagasivõitmise meetmete eest kaitsta. Restruktureerimiskava läbirääkimiste huvides ja nendega tihedalt seotud tehingute hulka võiks kuuluda näiteks tütarettevõtja müümine, et saada raha, mida rahalistes raskustes ettevõtte vajab restruktureerimise läbirääkimiste ajal äritegevuse jätkamiseks. Restruktureerimiskava tingimuste täitmiseks tehtud või nendega tihedalt seotud tehingutega võib olla tegemist siis, kui võlgnik kavas sisalduva uue laenu saamiseks pandib tütarettevõtja aktsiad või kui ta vahetab võla omakapitali vastu, nagu kavas ette nähtud. Selline kaitse peaks parandama kindlustunnet tehingute tegemisel teadaolevalt raskustes ettevõtete ja hajutama võlaausaldajate ja investorite hirmu, et sellised tehingud võidakse restruktureerimise läbikukkumisel tühistada.
- (34) Ennetava restruktureerimise menetluste ajal peaks töötajatel olema täielik tööõiguse kaitse. Eeskätt ei piirata käesoleva direktiiviga töötajate õigusi, mis on neile tagatud nõukogu direktiiviga 98/59/EÜ,⁶⁸ nõukogu direktiiviga 2001/23/EÜ,⁶⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/14/EÜ,⁷⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2008/94/EÜ⁷¹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/38/EÜ⁷². Eespool nimetatud direktiive rakendavast siseriiklikust õigusest

⁶⁸ Nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiiv 98/59/EÜ kollektiivseid koondamisi käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 225, 12.8.1998, lk 16).

⁶⁹ Nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiiv 2001/23/EÜ ettevõtjate, ettevõtete või nende osade üleminekul töötajate õigusi kaitsvate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 82, 22.3.2001, lk 16).

⁷⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/14/EÜ, millega kehtestatakse töötajate teavitamise ja nõustamise üldraamistik Euroopa Ühenduses (EÜT L 80, 23.3.2002, lk 29).

⁷¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiiv 2008/94/EÜ töötajate kaitse kohta tööandja maksejõuetuse korral (EÜT L 283, 28.10.2008, lk 36).

⁷² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiv 2009/38/EÜ Euroopa tööõiguse asutamise või töötajate teavitamise ja nendega konsulteerimise korra sisseseadmise kohta liikmesriigiülestes ettevõtetes või kontsernides (EÜT L 122, 16.5.2009, lk 28).

tulenevad töötajate teavitamise ja äraakuulamise kohustused kehtivad endiselt täies ulatuses. See hõlmab kohustust teavitada töötajate esindajaid otsusest kasutada ennetava restruktureerimise raamistikku kooskõlas direktiiviga 2002/14/EÜ. Töötajate kaitse sobiva taseme tagamise vajadust arvestades peaksid liikmesriigid direktiivi 2008/94/EÜ määratlusele vastavad töötajate rahuldamata nõuded põhimõtteliselt täitmise peatamisest välja arvama olenemata sellest, kas need nõuded on tekkinud enne peatamise võimaldamist või tekivad pärast seda. Selline peatamine peaks olema lubatud üksnes sellise summa ja ajavahemiku piires, mille ulatuses selliste nõuete tasumine on tõhusalt tagatud muude siseriikliku õiguse vahenditega. Kui liikmesriigid direktiivis 2008/94/EÜ sätestatud rahuldamata nõuete väljamaksmise tagamist laiendades hõlmavad käesoleva direktiiviga kehtestatud ennetava restruktureerimise menetlused, ei ole täitmise peatamisest töötajate nõuete väljaarvamine enam tagatise ulatuse piires õigustatud. Kui siseriikliku õiguse kohaselt on garantiiasutuste vastusele kehtestatud tagamise kestuse või töötajatele makstava summa suhtes piirangud, peaks töötajad saama nõuda nõuete täitmist puudujääva osa ulatuses ka täitmise peatamise ajal.

- (35) Kui restruktureerimiskavas nähakse ette ettevõtja või ettevõtte osa üleminek, siis tuleks töölepingust või töösuhtest töötajatele tulenevaid õigusi, muu hulgas eelkõige õigust saada palka, kaitsta kooskõlas direktiivi 2001/23/EÜ artiklitega 3 ja 4, piiramata maksejõuetusmenetluse korral kõnealuse direktiivi artikli 5 kohaselt kohaldatavaid erinorme ning eelkõige kõnealuse direktiivi artikli 5 lõikes 2 lubatud võimalusi. Lisaks direktiiviga 2002/14/EÜ tagatud õigusele saada teavet ja olla ärakuulatud ning seda õigust mõjutamata, sh kokkuleppe saavutamise eesmärgil selliste otsuste asjus, mis võivad põhjustada olulisi muutusi töökorralduses või lepingusuhetes, peaks restruktureerimiskavast mõjutatud töötajatel olema käesoleva direktiivi kohaselt õigus kava üle hääletada. Liikmesriigid võivad otsustada, et restruktureerimiskava üle hääletamisel on töötajad teistest võlausaldajate rühmadest eraldiseisvas rühmas.
- (36) Ennetava restruktureerimise jätkuvaks edendamiseks on oluline tagada, et direktoreid ei kallutataks mõistlike äriotsuste tegemata jätmisele ega mõistlike äririskide võtmata jätmisele, eriti olukorras, kus seeläbi paraneks potentsiaalselt elujõuliste ettevõtete restruktureerimise väljavaade. Kui ettevõtja on rahalistes raskustes, peaks direktorid astuma vajalikke samme, milleks võib näiteks olla erialase nõu küsimine, sh restruktureerimise ja maksejõuetuse asjus või kasutades vajaduse korral varajase hoiatamise vahendeid; kaitstes äriühingu varasid, et väärtus oleks maksimaalne ja peamiste varade kaotus ärahoitud; vaadates üle ettevõtte struktuuri ja ülesanded, et kontrollida elujõulisust ja vähendada kulutusi; mitte kohustades äriühingut sellist laadi tehinguteks, mille suhtes võidakse kohaldada vara tagasivõitmist, v.a kui selleks on piisav majanduslik põhjendus; jätkates kauplemist neil juhtudel, kui see on tegevuse jätkuvuse maksimeerimise seisukohast põhjendatud; pidades võlausaldajatega läbirääkimisi ja algatades ennetava restruktureerimise menetlused. Kui võlgnikku ähvardab maksejõuetus, on samuti oluline, et võlausaldajate õigustatud huvid oleks kaitstud võlgniku pankrotivara koosseisu mõjutada võivate juhtkonna otsuste eest, eriti kui nende otsuste mõjul võib restruktureerimiseks saadaval oleva või võlausaldajatele jaotatava võimaliku vara väärtus veelgi väheneda. Seetõttu on vaja, et sellises olukorras direktorid väldiksid igasugust tahtlikku või raskest hooletusest tingitud tegevust, mille tulemusel nad saavad sidusrühmade arvelt kasu, lepivad kokku tegelikust väärtusest odavamama hinnaga tehingutes või võtavad meetmeid, mille

tulemusel üht või mitut sidusrühma eelistatakse ebaõiglaselt teistele. Käesoleva direktiivi kohaldamisel on direktorid isikud, kes vastutavad äriühingu juhtimise otsuste tegemise eest.

- (37) Liikmesriikide erinevad uue võimaluse süsteemid võivad soodustada ülemäärastes võlgades ettevõtjate ümberasumist teistesse liikmesriikidesse, et nende suhtes oleks võimalik kohaldada lühemaid maksekohustustest vabastamise perioode või maksekohustustest vabastamise paremaid tingimusi, ning võlausaldajate jaoks suurendab see nõuete sissenõudmisel õiguskindlusetust ja kulusid. Lisaks mõjuvad pankroti tagajärjed, eelkõige sotsiaalne halvaksapanu, juriidilised tagajärjed (nagu ettevõtjatele ettevõtlusega alustamise ja tegelemise keelu määramine) ja jätkuv suutmatuse võlgu ära maksta, uuesti äritegevust alustada või uut võimalust soovivatele ettevõtjatele väga heidutavalt, kuigi on tõendeid selle kohta, et ettevõtjaid, kes on pankroti läbi teinud, saadab teisel katsel tõenäolisemalt edu. Seetõttu tuleks astuda samme, et vähendada ülemäärase võlgnevuse ja pankroti negatiivset mõju ettevõtjatele, nähes eelkõige ette võlgade täieliku kustutamise teatava ajavahemiku järel ja piirates võlgniku ülemäärase võlgnevuse tulemusel väljastatud tegutsemiskeelu kestust.
- (38) Võla täielik kustutamine või tegutsemiskeelu kaotamine pärast lühiajalist tegutsemiskeeldu ei sobi igas olukorras, näiteks juhtudel, kui võlgnik on ebaaus või on tegutsenud pahatahtlikult. Liikmesriigid peaks õigus- või haldusasutustele koostama ettevõtja aususe hindamise kohta selged suunised. Näiteks võivad õigus- või haldusasutused võlgniku võimaliku ebaaususe tuvastamisel arvestada selliste asjaoludega nagu võlgade laad ja ulatus, tekkimise aeg, võlgniku püüded võlgu tasuda ja õiguslikke kohustusi täita, sh riikliku litsentsi nõuded ja nõuetekohane raamatupidamine, ja tema tegevus võlgnike takistamiseks õiguskaitsevahendite kasutamisel. Tegutsemiskeelud võivad kesta kauem või määramata aja sellisel juhul, kui ettevõtja tegutseb kutsealal, mida liikmesriikides peetakse tundlikuks, või kui ta mõisteti süüdi kuriteos. Sellistel juhtudel jääks ettevõtjatele alles võimalus võlg kustutada, kuid ta saaks sellegipoolest teatud tegevusalal pikemaks ajaks või määramata ajaks tegutsemiskeelu.
- (39) On vaja kaitsta ja parandada menetluste läbipaistvust ja prognoositavust, et saavutada tulemusi, mis soodustavad ettevõtete säilimist ja ettevõtjatele uue võimaluse andmist või võimaldavad mitteelujõuliste ettevõtete tõhusat likvideerimist. Samuti on vaja vähendada paljudes liikmesriikides maksejõuetusmenetluste pikalevenimist, mis põhjustab võlausaldajate ja investorite jaoks õiguskindlusetust ning madalaid sissenõudmismäärasid. Lisaks on piiriüleste juhtumite korral määrusega (EL) nr 2015/848 loodud tõhusamaid kohtute ja pankrotihaldurite koostöömehhanisme arvestades vaja viia kõikide asjaomaste isikute kutseoskused kogu liidus võrreldavale kõrgele tasemele. Nende eesmärkide saavutamiseks peaks liikmesriigid tagama, et õigus- ja haldusorganite liikmed läbiksid nõuetekohase koolituse ning neil oleks maksejõuetuse asjades erialased teadmised ja kogemused. Selline kohtusüsteemi liikmete spetsialiseerumine peaks olema piisav, et potentsiaalselt märkimisväärse majandusliku ja sotsiaalse mõjuga otsused tehtaks lühikese aja jooksul, ning ei peaks tähendama, et kohtusüsteemi liikmed peavad töötama üksnes restruktureerimise, maksejõutuse ja uue võimaluse andmise asjadega. Näiteks võiks nende eesmärkide tõhusaks saavutamiseks kooskõlas kohtusüsteemi korraldust reguleeriva siseriikliku õigusega luua erikohtud või kohtukojad.
- (40) Samuti peaks liikmesriigid tagama, et restruktureerimise, maksejõutuse ja uue võimaluse andmise valdkonnas töötavad õigus- või haldusasutuse poolt ametisse

nimetatud spetsialistid on läbinud tööülesannete täitmise nõuetekohase koolituse ja nende tööd jälgitakse, nad nimetatakse ametisse läbipaistvalt ja pöörates kohast tähelepanu vajadusele tagada tõhusad menetlused ning nad täidavad ülesandeid usaldusväärselt. Spetsialistid peaksid samuti järgima vabatahtlikke käitumisjuhendid, mis on koostatud, et tagada piisav kvalifikatsiooni- ja koolitustase, spetsialistide töökohustuste ja töötasu määramise eeskirjade läbipaistvus, kutsealase vastutuskindlustuse sõlmimine, järelevalve- ja reguleerimismehhanismide loomine, sh tuleks luua töökohustuste rikkumisel rakendatav sobiv ja tõhus sanktsioonide kord. Sellised standardid peaks olema põhimõtteliselt saavutatavad ilma selleks uusi ameteid või kvalifikatsioone loomata.

- (41) Menetluste aja lühendamiseks, tagades samas restruktureerimise, maksejõuetuse ja maksekohustustest vabastamise menetlustes võlausaldajate parema osalemise, ning võlausaldajate samalaadsed tingimuste tagamiseks olenemata nende asukohas liidus, peaks liikmesriigid kehtestama kohtumenetlustes kaugsuhtlust võimaldavad vahendid. Seega peaks olema võimalik teha elektrooniliselt selliseid menetlustoiminguid nagu võlausaldajate poolt nõude esitamine, võlgniku või restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise valdkonna spetsialisti poolt teadete saatmine, restruktureerimiskava üle hääletamine või kaebuste esitamine. Selliste teatiste piiriülene tunnustamine peaks vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 910/2014⁷³.
- (42) Käesoleva direktiivi rakendamise ja kohaldamise jälgimiseks on oluline koguda usaldusväärseid andmeid restruktureerimise, maksejõuetuse ja maksekohustustest vabastamise menetluste tulemuslikkuse kohta. Seega peaks liikmesriigid koguma ja kokku koondama andmed, mis on piisavalt üksikasjalikud, et oleks võimalik direktiivi tegelikku toimimist täpselt hinnata.
- (43) Finantsturgude stabiilsus oleneb paljus finantstagatiskokkulepetest, eriti olukorras, kui tagatis esitatakse määratud süsteemides või keskpangatehingutes osalemiseks ja kesksetele vastaspooltele kõikumisvahemike esitamisel. Kuna tagatiseks antud finantsinstrumentide väärtus võib olla väga volatiilne, on ülimalt oluline nende väärtus enne langust kiiresti realiseerida. Seega ei tohiks käesolev direktiiv piirata Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 1998. aasta direktiivi 98/26/EÜ,⁷⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/47/EÜ⁷⁵ ega määruse (EL) nr 648/2012⁷⁶ kohaldamist.
- (44) Restruktureerimiskava vastuvõtmise ja rakendamise protsessi mõjusust ei tohiks ohtu seda äriühinguõiguse normid. Seega peaksid liikmesriigid kalduma kõrvale nõuetest, mis on üldkoosoleku kokkukutsumise ja olemasolevatele aktsionäridele eesõiguse alusel aktsiate pakkumise kohustuste kohta sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2012/30/EL,⁷⁷ sellisel määral ja ajavahemikul, mis on vajalik tagamaks, et

⁷³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73).

⁷⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 1998. aasta direktiiv 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtipaberiarveldussüsteemides (EÜT L 166, 11.6.1998, lk 45).

⁷⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuni 2012. aasta direktiiv 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta (EÜT L 168, 27.6.2002, lk 43).

⁷⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.7.2012, lk 1).

⁷⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/30/EL tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks

aktsionärid ei nurja neile direktiivist 2012/30/EL tulenevaid õigusi kuritarvitades restruktureerimise püüdlusi. Liikmesriike ei tohiks kohustada äriühinguõiguse normidest täielikult või piiratud ajaks kõrvale kalduma, kui nad tagavad, et äriühinguõiguse nõuetega ei ole võimalik ohtu seda restruktureerimise protsessi mõjusust, või liikmesriikidel on muud sama mõjusad vahendid, millega tagada, et aktsionärid ei saa põhjendamatult takistada äriühingu elujõulisuse taastamiseni viiva restruktureerimiskava vastuvõtmist ega rakendamist. Selles kontekstis peaksid liikmesriigid seadma eriti olulisele kohale täitemeetmete peatamise ja restruktureerimiskava kinnitamisega seotud sätete mõjususe, mida ei tohiks piirata aktsionäride üldkoosoleku taotlemine ega selle tulemused. Seepärast tuleks direktiivi 2012/30/EL vastavalt muuta.

- (45) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta⁷⁸ kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.
- (46) Komisjonile tuleks anda rakendamisolulised andmete edastamise vormi koostamiseks ja hiljem selle muutmiseks. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁷⁹.
- (47) Kuna siseriiklike restruktureerimise ja maksejõuetuse raamistike erinevus takistaks ka edaspidi kapitali vaba liikumist ja asutamisevabaduse kasutamist, ei suuda liikmesriigid üksi tegutsedes käesoleva direktiivi eesmärke piisavalt saavutada, kuid neid saab paremini saavutada liidu tasandil ning seega võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 54 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad seoses aktsiaseltside asutamise ning nende kapitali säilitamise ja muutmise, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks (ELT L 315, 14.11.2012, lk 74).

⁷⁸

ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

⁷⁹

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisoluliste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

I JAOTIS

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse eeskirjad, mis käsitlevad järgmist:
 - (a) ennetava restruktureerimise menetlused, mida rahalistes raskustes võlgnikud saavad kasutada, kui maksejõuetus on tõenäoline;
 - (b) menetlused, mille tulemusel ülemäärastes võlgades ettevõtjate võlad kustutatakse ja võimaldatakse neil uut tegevust alustada;
 - (c) punktides a ja b osutatud menetluste, samuti maksejõuetusmenetluste tõhususe tagamise meetmed.
2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata käesoleva artikli lõikes 1 osutatud menetlustes, kui asjaomased võlgnikud on:
 - (a) direktiivi 2009/138/EÜ artikli 13 punktides 1 ja 4 määratletud kindlustusandjad ja edasikindlustusandjad;
 - (b) määruse nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratletud krediidasutused;
 - (c) määruse nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktides 2 ja 7 määratletud investeerimisühingud ja ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjad;
 - (d) määruse (EL) nr 648/2012 artikli 2 punktis 1 määratletud kesksed vastaspooled;
 - (e) määruse (EL) nr 909/2014 artikli 2 punktis 1 määratletud väärtpaberite keskdepositooriumid;
 - (f) direktiivi 2014/59/EL artikli 1 lõike 1 esimeses lõigus loetletud muud finantseerimisasutused ja ettevõtjad;
 - (g) füüsilised isikud, kes ei ole ettevõtjad.
3. Liikmesriigid võivad lõike 1 punktis b osutatud menetluste kohaldamisala laiendada ülemäärastes võlgades füüsilistele isikutele, kes ei ole ettevõtjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „maksejõuetusmenetlus“ – kõiki võlakohustusi hõlmav maksejõuetusmenetlus, millega võlgnikule kaasneb täielik või osaline käsutuskeeld ja likvideerija määramine;

- (2) „restruktureerimine“ – võlgniku varade ja kohustuste või kapitalistruktuuri muu osa (sh aktsiakapitali) või nende elementide kombinatsiooni koosseisu, tingimuste või struktuuri muutmine, sh ettevõtte varade või osade müük, et võimaldada ettevõtte täielikku või osalist jätkamist;
- (3) „mõjutatud isikud“ – võlausaldajad või võlausaldajate rühmad, ja kui siseriiklikus õiguses kohaldatav, omakapitali omanikud, kelle nõudeid või huvisid restruktureerimiskava mõjutab;
- (4) „konkreetsete täitemeetmete peatamine“ – võlgniku vastu võlausaldaja esitatud nõude täitmise õiguse ajutine peatamine õigus- või haldusasutuse korraldusega;
- (5) „täitmisele kuuluvad lepingud“ – võlgniku ja ühe või mitme võlausaldaja vahelised lepingud, mille raames mõlemad pooled ei ole konkreetsete täitemeetmete peatamise korralduse andmise hetkel veel täitnud kõiki lepingust tulenevaid kohustusi;
- (6) „rühmade moodustamine“ – mõjutatud võlausaldajate ja omakapitali omanike rühmitamine restruktureerimiskavas viisil, mis vastaks mõjutatud nõuete ja huvidega kaasnevatele õigustele ja nende tekkimise ajale, võttes arvesse võimalikke varasemaid privileege, pante või võlausaldajatevahelisi kokkuleppeid ja seda, kuidas neid koheldakse restruktureerimiskavas;
- (7) „eriarvamusele jäänud võlausaldajate kohustamine“ – õigus- või haldusasutuse poolt sellise restruktureerimiskava kinnitamine, mida toetab võlausaldajate nõuete väärtusest lähtuv enamus või eranditult iga võlausaldajate rühma nõuete väärtusest lähtuv enamus, kuigi võlausaldajate vähemus või iga rühma võlausaldajate vähemus jäi eriarvamusele;
- (8) „rühmadeülene kohustamine“ – õigus- või haldusasutuse poolt restruktureerimiskava kinnitamine, kuigi vähemalt üks võlausaldajate rühm jäi eriarvamusele;
- (9) „võlausaldajate parimate huvide test“ – ükski eriarvamusele jäänud võlausaldaja ei peaks olema restruktureerimiskavaga halvemas seisus kui likvideerimise korral, sh nii osade kaupa kui ka tegevuse jätkuvuse põhimõttel müües;
- (10) „absoluutse eelisõiguse reegel“ – enne kui allutatud rühm jaotamisest osa saab või restruktureerimiskavas positsiooni kuigivõrd säilitab, tuleb täies ulatuses rahuldada eriarvamusele jäänud võlausaldajad;
- (11) „uus rahastamine“ – igasugused olemasolevalt või uuelt võlausaldajalt saadud uued vahendid, mis on vajalikud kokku lepitud restruktureerimiskava rakendamiseks ning on selles restruktureerimiskavas kokku lepitud ja seejärel õigus- või haldusasutuses kinnitatud;
- (12) „vaerahastamine“ – igasugused olemasolevalt või uuelt võlausaldajalt saadud vahendid, mis on kuni restruktureerimiskava kinnitamiseni mõistlikult ja viivitamatult vajalikud, et võlgniku ettevõtte saaks edasi tegutseda või majanduslikult ellu jääda, või vajalikud selle ettevõtte väärtuse säilitamiseks või suurendamiseks;
- (13) „ülemäärastes võlgades ettevõtja“ – füüsiline isik, kes tegeleb kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevusega, ja kelle suutmatust maksetähtpäeval võlgu maksta ei ole ajutine;

- (14) „võla täielik kustutamine“ – laenujäägi tühistamine pärast menetlust, mille jooksul varad realiseeritakse ja/või koostatakse tagasimaksete/tasaarvestuse kava;
- (15) „restruktureerimise valdkonna spetsialist“ – isik või organ, kelle õigus- või haldusasutus määrab täitma üht või mitut järgmistest ülesannetest:
- (a) võlgniku või võlausaldajate toetamine restruktureerimiskava koostamisel või selle üle läbirääkimisel;
 - (b) restruktureerimiskava üle peetavate läbirääkimiste ajal võlgniku tegevuse järelevalve ning selle kohta õigus- või haldusasutusele aruandmine;
 - (c) läbirääkimiste ajal võlgniku varade ja äriasjade üle osalise kontrolli võtmine.

Artikkel 3

Varajane hoiatamine

1. Liikmesriigid tagavad, et võlgnikel ja ettevõtjatel on juurdepääs varajase hoiatamise vahenditele, mille kaudu saab tuvastada ettevõtte väljavaadete halvenemist ja anda võlgnikule või ettevõtjale märku, et on vaja kiiresti tegutseda.
2. Liikmesriigid tagavad, et võlgnikel ja ettevõtjatel on juurdepääs asjakohasele ajakohastatud, selgele, kokkuvõtlikule ja kasutajasõbralikule teabele varajase hoiatamise vahendite ja muude neile võimaldatavate varases etapis restruktureerimise või isikliku võla kustutamise vahendite kasutamise võimaluse kohta.
3. Liikmesriigid võivad lõigetes 1 ja 2 sätestatud juurdepääsu pakkuda üksnes VKEdele või ettevõtjatele.

II JAOTIS

Ennetava restruktureerimise raamistikud

1. peatükk

Võimalus kasutada ennetava restruktureerimise raamistikke

Artikkel 4

Võimalus kasutada ennetava restruktureerimise raamistikke

1. Liikmesriigid tagavad, et ähvardava maksejõuetuse korral on rahalistes raskustes võlgnikel juurdepääs tõhusale ennetava restruktureerimise raamistikule, mille kaudu nad saavad oma võlad või ettevõtte restruktureerida, elujõulisuse taastada ja maksejõuetuse ära hoida.

2. Ennetava restruktureerimise raamistik võib koosneda ühest või mitmest menetlusest või meetmest.
3. Liikmesriigid näevad ette sätted, millega piirata õigus- või haldusametuse sekkumine üksnes määrale, mis on mõjutatud isikute õiguste kaitsmiseks vajalik ja proportsionaalne.
4. Ennetavaid restruktureerimise raamistikke saab kasutada võlgnike taotlusel või võlgnike nõusolekul võlausaldajate taotlusel.

2. peatükk

Ennetava restruktureerimise kavade üle läbirääkimistele kaasa aitamine

Artikkel 5

Varade käsutusõiguse säilitanud võlgnik

1. Liikmesriigid tagavad, et ennetava restruktureerimise menetlusi kasutavatele võlgnikele jääb täielik või vähemalt osaline kontroll oma varade ja igapäevase äritegevuse üle.
2. Õigus- või haldusametuse ei pea tingimata igal juhul restruktureerimise valdkonna spetsialisti määrama.
3. Liikmesriigid võivad nõuda restruktureerimise valdkonna spetsialisti määramist järgmistel juhtudel:
 - (a) kui võlgnikule võimaldatakse konkreetsete täitemeetmete üldine peatamine kooskõlas artikliga 6;
 - (b) kui restruktureerimiskavale on vaja saada rühmadeülese kohustamisega õigus- või haldusametuse kinnitus kooskõlas artikliga 11.

Artikkel 6

Konkreetsete täitemeetmete peatamine

1. Liikmesriigid tagavad, et võlausaldajatega restruktureerimise üle läbirääkimisi pidavad võlgnikud saavad konkreetsete täitemeetmete peatamist vajalikus ulatuses kasutada juhul, kui selline peatamine on vajalik restruktureerimiskava üle läbirääkimiste pidamise toetamiseks.
2. Liikmesriigid tagavad, et konkreetsete täitemeetmete peatamise korralduse võib anda igat liiki, sh tagatud nõuetega ja eesõigusega võlausaldajate suhtes. Peatamine võib kooskõlas siseriikliku õigusega olla üldine, hõlmates igat liiki võlausaldajad, või piiratud, hõlmates üht või mitut konkreetset võlausaldajat.

3. Lõiget 2 kohaldatakse töötajate rahuldamata nõuete suhtes üksnes juhul kui ja sellises ulatuses, nagu liikmesriigid tagavad muude vahenditega, et selliste nõuete väljamaksmise tagamisel on kaitsetase vähemalt samaväärne direktiivi 2008/94/EÜ ülevõtvas asjaomases siseriiklikus õiguses sätestatuga.
4. Liikmesriigid kehtestavad konkreetsete täitemeetmete peatamise kestuseks maksimaalselt neli kuud.
5. Sellegipoolest võivad liikmesriigid anda õigus- või halduseasutustele õiguse võlgniku või võlausaldajate taotlusel konkreetsete täitemeetmete peatamise algset kestust pikendada või võimaldada uus konkreetsete täitemeetmete peatamine. Sellise konkreetsete täitemeetmete peatamise pikendamise või uue perioodi võimaldamise eeldus on järgmiste tõendite olemasolu:
 - (a) restruktureerimiskava üle läbirääkimiste pidamisel on tehtud arvestatavaid edusamme ning
 - (b) konkreetsete täitemeetmete peatamise jätkamine ei kahjusta ebaõiglaselt ühegi huvitatud isiku õigusi ega huvisid.
6. Edasisi pikendusi võimaldatakse üksnes juhul, kui lõike 5 punktides a ja b osutatud tingimused on täidetud ning juhtumi asjaolud näitavad, et restruktureerimiskava vastuvõtmine on väga tõenäoline.
7. Konkreetsete täitemeetmete peatamise kogukestus kõigi pikendamistega ja uuendamistega ei tohi ületada 12 kuud.
8. Liikmesriigid tagavad, et õigus- või haldusasutused võivad konkreetsete täitemeetmete peatamise osaliselt või täielikult lõpetada, kui
 - (a) ilmneb, et nende võlausaldajate osa, kes läbirääkimiste jätkamist ei toeta, on piisavalt suur, et siseriikliku õiguse kohaselt takistada restruktureerimiskava vastuvõtmist, või
 - (b) võlgniku või restruktureerimise valdkonna spetsialisti taotlusel.
9. Liikmesriigid tagavad, et kui konkreetsete täitemeetmete peatamine üht võlausaldajat või üht võlausaldajate rühma ebaõiglaselt kahjustaks, siis võib õigus- või haldusasutus asjaomaste võlausaldajate taotlusel otsustada konkreetsete täitemeetmete peatamist mitte võimaldada või juba võimaldatud konkreetsete täitemeetmete peatamise kõnealuse võlausaldaja või võlausaldajate rühma suhtes tühistada.

Artikkel 7

Konkreetsete täitemeetmete peatamise tagajärjed

1. Kui võlgnik peaks siseriikliku õiguse kohaselt konkreetsete täitemeetmete peatamise perioodi jooksul algatama maksejõuetusmenetluse, siis lükkub see kohustus edasi, kuni peatamine kestab.
2. Kõiki võlausaldajaid hõlmav üldine peatamine hoiab ära ühe või mitme võlausaldaja taotlusel maksejõuetusmenetluse algatamise.
3. Liikmesriigid võivad lõikest 1 kõrvale kalduda, kui võlgnik muutub mittelikviidseks ja ei ole seega suuteline peatamise ajal võlgasid õigel ajal tasuma. Sellisel juhul tagavad liikmesriigid, et restruktureerimismenetlusi ei lõpetata automaatselt ning

õigus- või haldusasutus võib pärast seda, kui ta on kontrollinud, millised on väljavaated leppida peatamise perioodi jooksul kokku edukas restruktureerimiskavas, otsustada maksejõuetusmenetluse alustamine edasi lükata ja säilitada konkreetsete täitemeetmete peatamise olukord.

4. Liikmesriigid tagavad, et peatamise ajal ei või võlausaldajad, kelle suhtes peatamist kohaldatakse, enne peatamise kehtestamist tekkinud võlgade tõttu täitmisest keelduda ega täitmisele kuuluvaid lepinguid võlgnikku kahjustavalt lõpetada, nende täitmist kiirendada ega neid muul viisil muuta. Liikmesriigid võivad käesolevat sätet kohaldada üksnes esmavajalike lepingute suhtes, mis on vajalikud igapäevaseks äritegevuseks.
5. Liikmesriigid tagavad, et lepingu sellisest klauslist hoolimata ei või võlausaldajad täitmisest keelduda ega täitmisele kuuluvaid lepinguid võlgnikku kahjustavalt lõpetada, nende täitmist kiirendada ega neid muul viisil muuta üksnes seetõttu, et võlgnik on alustanud restruktureerimise üle läbirääkimisi, taotlenud konkreetsete täitemeetmete peatamist, antud on peatamise korraldus või toimunud on peatamisega seotud samalaadne sündmus.
6. Liikmesriigid tagavad, et miski ei takista võlgnikku tavapärase äritegevuse käigus tasumast mõjutamata võlausaldajate nõudeid või nõudeid, mille nõudeid, mille tasumise nad võlgnevad mõjutamata võlausaldajatele, ning peatamisest mõjutatud võlausaldajate nõuded, mis tekkisid ja tekivad pärast peatamise võimaldamist.
7. Liikmesriigid ei nõua võlgnikelt maksejõuetusmenetluse algatamist, kui peatamise perioodi lõppedes ei ole restruktureerimiskavas kokku lepitud, välja arvatud juhul, kui muud siseriiklikus õiguses sätestatud algatamise tingimused on täidetud.

3. peatükk

Restruktureerimiskavad

Artikkel 8

Restruktureerimiskavade sisu

1. Liikmesriigid nõuavad, et õigus- või haldusasutusele kinnitamiseks esitatud restruktureerimiskavad sisaldaksid vähemalt järgmist teavet:
 - (a) võlgniku või võlgniku selle ettevõtte identifitseerimisandmed, mille jaoks restruktureerimiskava on kavandatud;
 - (b) võlgniku või võlgniku ettevõtte nüüdiseväärtuse hinnang, samuti põhjendatud avaldus võlgniku rahaliste raskuste põhjuste ja ulatuse kohta;
 - (c) mõjutatud isikute identifitseerimisandmed, nimetades isikud ühekaupa või kirjeldades neid ühe või mitme võlakategooria kaudu, samuti nende nõuded või huvid, mis on restruktureerimiskavaga hõlmatud;
 - (d) kava vastuvõtmiseks mõjutatud isikutest moodustatud rühmad ning sellise rühmitamise põhjendus ning teave iga rühma võlausaldajate ja liikmete nõuete konkreetsete väärtuste kohta;

- (e) mõjutamata isikute identifitseerimisandmed, nimetades isikud ühekaupa või kirjeldades neid ühe või mitme võlakategooria kaudu, ning avaldus, milles on loetletud põhjused, miks kava ei peaks neid mõjutama;
 - (f) kava tingimused, sh kuid mitte ainult järgmine:
 - (i) selle kavandatud kestus;
 - (ii) kõik ettepanekud, mille alusel võlad ajatatakse või neist loobutakse või need muudeks kohustusteks ümber vormistatakse;
 - (iii) restruktureerimiskava raames oodatav igasugune uus rahastamine;
 - (g) restruktureerimiskava koostamise eest vastutava isiku arvamus või põhjendatud avaldus, milles selgitatakse, miks ettevõtte on elujõuline, kuidas võlgnik pakutud kava rakendamisega tõenäoliselt maksejõuetuse ära hoiab ja oma pikaajalise elujõulisuse taastab, ning märgitakse kõik eduks eeldatavasti vajalikud tingimused.
2. Liikmesriigid avaldavad restruktureerimiskava näidise veebis. See näidis peab sisaldama vähemalt siseriiklikus õiguses nõutavat teavet ning selles tuleb esitada üldine, ent siiski praktilise väärtusega teave näidise kasutamise kohta. Näidis avaldatakse liikmesriigi ametlikus keeles või ametlikes keeltes. Liikmesriigid püüavad näidise avaldada muudes keeltes, eelkõige rahvusvaheliseks ärisuhtluseks kasutatavas keeles. See peab olema kujundatud selliselt, et seda saab iga juhtumi vajaduste ja asjaolude järgi kohandada.
3. Pooled võivad ise otsustada, kas nad kasutavad restruktureerimise näidiskava või mitte.

Artikkel 9

Restruktureerimiskavade vastuvõtmine

1. Liikmesriigid tagavad, et igal mõjutatud võlausaldajal on õigus restruktureerimiskava vastuvõtmise üle hääletada. Liikmesriigid võivad kooskõlas artikli 12 lõikega 2 anda sama õiguse ka mõjutatud omakapitali omanikele.
2. Liikmesriigid tagavad, et mõjutatud isikuid koheldakse eraldi rühmadena, mis vastavad rühmade moodustamise kriteeriumidele. Rühmad moodustakse sellisel viisil, et igasse rühma kuuluvad nõuded või huvid, mis on piisavalt ühetaolised, et õigustada selle rühma liikmete käsitlemist huvide ühisosaga ühtse rühmana. Restruktureerimiskava vastuvõtmise otstarbel koheldakse eraldi rühmadena vähemalt tagatud ja tagamata nõudeid. Samuti võivad liikmesriigid sätestada, et töötajaid koheldakse eraldi rühmana.
3. Rühmade moodustamist kontrollib pärast restruktureerimiskava kinnitamiseks esitamist õigus- või haldusasutus.
4. Restruktureerimiskava loetakse mõjutatud isikute poolt vastuvõetuks, kui selleks on olemas iga rühma nõuete või huvide summale vastav enamus. Liikmesriigid kehtestavad restruktureerimiskava vastuvõtmiseks nõutava enamuse, mis ei tohi mingil juhul olla üle 75 % iga rühma nõuete või huvide summast.

5. Liikmesriigid võivad sätestada, et restruktureerimiskava vastuvõtmise üle hääletamine toimub seeläbi, et konsulteerides jõutakse kokkuleppele iga rühma mõjutatud isikute nõutud enamusega.
6. Kui nõutavat enamust ei saavutata ühes või mitmes eriarvamusele jäänud hääletatavas rühmas, siis on võimalik kava sellegipoolest kinnitada, kui see vastab artiklis 11 sätestatud rühmadeülese kohustamise mehhanismi tingimustele.

Artikkel 10

Restruktureerimiskavade kinnitamine

1. Liikmesriigid tagavad, et järgmised restruktureerimiskavad võivad osapoolte jaoks siduvaks muutuda üksnes siis, kui need kinnitab õigus- või haldusasutus:
 - (a) eriarvamusele jäänud mõjutatud osapoolte huvisid mõjutavad restruktureerimiskavad;
 - (b) uut rahastamist lubavad restruktureerimiskavad.
2. Liikmesriigid tagavad, et tingimused, millele restruktureerimiskava peab õigus- või haldusasutuse kinnituse saamiseks vastama, on selgelt sätestatud ning hõlmavad vähemalt järgmist:
 - (a) restruktureerimiskava on vastu võetud kooskõlas artikliga 9 ja sellest on teatatud kõikidele tõenäoliselt sellest mõjutatud võlausaldajatele;
 - (b) restruktureerimiskava läbib võlausaldajate parimate huvide testi;
 - (c) igasugune uus rahastamine on vajalik restruktureerimiskava rakendamiseks ega kahjusta ebaõiglaselt võlausaldajate huvisid.
3. Liikmesriigid tagavad, et õigus- või haldusasutused võivad restruktureerimiskava kinnitamisest keelduda, kui ei ole mõistlikku väljavaadet selle kavaga võlgniku maksejõuetust ära hoida ja ettevõtte elujõulisust tagada.
4. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui enne restruktureerimiskava siduvaks muutumist peab selle kinnitama õigus- või haldusasutus, siis tehakse otsus pärast kinnitamise taotluse esitamist ilma põhjendamatu viivitusega ja igal juhul hiljemalt 30 päeva jooksul.

Artikkel 11

Rühmadeülene kohustamine

1. Liikmesriigid tagavad, et õigus- või haldusasutus võib võlgniku või võlgniku nõusolekul võlausaldaja taotlusel kinnitada restruktureerimiskava, mida ei kiitnud heaks iga mõjutatud isikute rühm, ja see muutub siduvaks ühe või mitme eriarvamusele jäänud rühma suhtes, kui restruktureerimiskava

- (a) täidab artikli 10 lõike 2 tingimused;
 - (b) on heaks kiitnud vähemalt üks mõjutatud investorite rühm peale omakapitali omanike rühma ning mis tahes rühma, kes ettevõtte väärtuse hindamise tulemusel ei saaks likvideerimise tavapärase järjestuse korral väljamakseid ega muid hüvitisi;
 - (c) vastab absoluutse eelisõiguse reeglile.
2. Liikmesriigid võivad kava heakskiitmiseks lõike 1 punktis b nõutud mõjutatud rühmade minimaalset arvu muuta.

Artikkel 12

Omakapitali omanikud

1. Liikmesriigid tagavad, et tõenäolise maksejõuetuse korral ei või aktsionärid ega teised omakapitali omanikud, kellel on võlgniku suhtes ärihuvid, põhjendamatult takistada ettevõtte elujõulisuse taastamiseni viiva restruktureerimiskava vastuvõtmist ega rakendamist.
2. Lõikes 1 nimetatud eesmärgi saavutamiseks võivad liikmesriigid sätestada, et omakapitali omanikud peavad moodustama ühe või mitu omaette rühma ning saama õiguse restruktureerimiskavade vastuvõtmise üle hääletada. Sellisel juhul kohaldatakse restruktureerimiskavade vastuvõtmise ja kinnitamise suhtes artiklis 11 sätestatud rühmadeülese kohustamise mehhanismi.

Artikkel 13

Väärtuse hindamine õigus- või haldusasutuse poolt

1. Likvideerimisväärtuse määrab kindlaks õigus- või haldusasutus, kus restruktureerimiskava võlausaldajate parimate huvide testi väidetava rikkumise alusel vaidlustatakse.
2. Õigus- või haldusasutus tugineb ettevõtte väärtuse kindlaksmääramisel ettevõtte väärtusele tema tegevuse jätkuvuse korral järgmistel juhtudel:
 - (a) kui restruktureerimiskava vastuvõtmiseks on vaja kohaldada rühmadeülest kohustamist;
 - (b) kui restruktureerimiskava absoluutse eelisõiguse reegli väidetava rikkumise alusel vaidlustatakse.
3. Liikmesriigid tagavad, et õigus- ja haldusasutust määratakse vajaduse korral väärtuse hindamisel abistama nõuetekohase kvalifikatsiooniga eksperdid, sh juhul kui võlausaldaja vaidlustab tagatise väärtuse.
4. Liikmesriigid tagavad, et lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud vaidlustamise korral saab pöörduda selle õigus- või haldusasutuse poole, kelle poole pöörduti

restruktureerimiskava kinnitamiseks või restruktureerimiskava kinnitamise otsuse vaidlustamisel.

Artikkel 14

Restruktureerimiskavade tagajärjed

1. Liikmesriigid tagavad, et õigus- või haldusametuse kinnitatud restruktureerimiskavad on kõikide kavade nimetatud isikute suhtes siduvad.
2. Restruktureerimiskava ei mõjuta võlausaldajaid, kes selle vastuvõtmises ei osale.

Artikkel 15

Kaebused

1. Liikmesriigid tagavad, et restruktureerimiskava kinnitamise kohta õiguskaitse teatud otsuse võib edasi kaevata kõrgema astme õiguskaitsele ning restruktureerimiskava kinnitamise kohta haldusametuse teatud otsuse võib edasi kaevata õiguskaitsele.
2. Kaebused lahendatakse kiirkorras.
3. Restruktureerimiskava kinnitamise otsuse vastu esitatud kaebusel ei ole selle kava elluviimist peatavat toimet.
4. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui lõike 3 kohane kaebus rahuldatakse, võib õiguskaitse
(a) restruktureerimiskava kõrvale jätta või
(b) kava kinnitada ja määrata eriarvamusele jäänud võlausaldajatele võlgniku või kava poolt hääletanud võlausaldajate makstava rahalise hüvitise.

4. peatükk

Uue rahastamise, vaherahastamise ja muude restruktureerimisega seotud tehingute kaitsmine

Artikkel 16

Uue rahastamise ja vaherahastamise kaitsmine

1. Liikmesriigid tagavad, et uue rahastamise ja vaherahastamise kasutamist soodustatakse ja kaitstakse piisavalt. Eelkõige ei tunnistata uut rahastamist ega vaherahastamist järgnevates maksejõuetusmenetlustes kõikide võlausaldajate huvisid kahjustava toiminguna tühiseks, tühistatavaks või mittetäidetavaks, v.a kui sellised tehingud tehti petturlikult või pahauskselt.
2. Liikmesriigid võivad anda uue rahastamise või vaherahastamise andjatele õiguse saada järgnevas likvideerimismenetluses väljamakseid enne teisi võlausaldajaid, kellel oleks muidu raha või varade saamisel prioriteetsemad või samas järjekorras nõuded. Sellistel juhtudel annavad liikmesriigid uuele rahastamisele ja vaherahastamisele eelisõiguse vähemalt tavaliste tagamata nõuetega võlausaldajate ees.
3. Restruktureerimismenetluses uue rahastamise ja vaherahastamise andjad on võlgniku järgneva maksejõuetuse korral vabastatud tsiviil-, haldus- ja kriminaalvastutusest, v.a kui selline rahastamine toimus petturlikult või pahauskselt.

Artikkel 17

Muude restruktureerimisega seotud tehingute kaitsmine

1. Liikmesriigid tagavad, et õigus- või haldusasutuse kinnitatud restruktureerimiskava üle läbirääkimiste edendamiseks tehtud või selliste läbirääkimistega tihedalt seotud tehinguid ei tunnistata järgnevates maksejõuetusmenetlustes kõikide võlausaldajate huvisid kahjustava toiminguna tühiseks, tühistatavaks või mittetäidetavaks, v.a kui sellised tehingud tehti petturlikult või pahauskselt.
2. Lõikes 1 osutatud kaitse saavad muu hulgas järgmised tehingud:
 - (a) restruktureerimiskava läbirääkimiste, vastuvõtmise, kinnitamise või rakendamise eest mõistlike tasude ja kulude maksmine;
 - (b) restruktureerimiskava mis tahes osa kohta erialase nõu küsimiseks mõistlike tasude ja kulude maksmine;
 - (c) juba tehtud töö eest töötasu maksmine;
 - (d) tavapärase äritegevuse osana tehtud muud vajalikud ja mõistlikud maksed ning väljamaksed;
 - (e) väljaspool tavapärast äritegevust restruktureerimiskava läbirääkimiste huvides ja nendega tihedalt seotuna tehtud tehingud, nagu uus krediit, rahaline osalus või varade osaline üleandmine.
3. Liikmesriigid võivad nõuda, et lõikes 1 osutatud kaitse saamiseks peavad lõike 2 punktis e osutatud tehingud olema heaks kiidetud restruktureerimise valdkonna spetsialisti või õigus- või haldusasutuse poolt.
4. Liikmesriigid tagavad, et õigus- või haldusasutuse kinnitatud restruktureerimiskava rakendamise edendamiseks tehtud või sellise rakendamisega tihedalt seotud tehingut, makset, võla vahetamist omakapitali vastu, tagatist ega garantiid ei tunnistata järgnevates maksejõuetusmenetlustes kõikide võlausaldajate huvisid kahjustava toiminguna tühiseks, tühistatavaks või mittetäidetavaks, v.a kui sellised tehingud

tehti petturlikult või pahauskselt, olenemata sellest, kas sellised tehingud leiti olevat tavapärase äritegevuse osa.

5. PEATÜKK

Direktorite kohustused seoses ennetava restruktureerimise kava üle peetavate läbirääkimistega

Artikkel 18

Direktorite kohustused

Liikmesriigid kehtestavad õigusnormid, millega tagada, et direktoritel on tõenäolise maksejõuetuse korral järgmised kohustused:

- (a) viivitamatult meetmete võtmine, et vähendada võlausaldajate, töötajate, aktsionäride ja muude sidusrühmade kaotusi;
- (b) nõuetekohaselt võlausaldajate ja muude sidusrühmade huvidega arvestamine;
- (c) maksejõuetuse ärahoidmiseks mõistlike meetmete võtmine;
- (d) ettevõtte elujõulisust ohustava tahtliku või raske hooletuse vältimine.

III JAOTIS

ETTEVÕTJATELE UUE VÕIMALUSE ANDMINE

Artikkel 19

Maksekohustustest vabastamise menetlusele juurdepääs

1. Liikmesriigid tagavad, et ülemäärastes võlgades ettevõtjate võlad võib kooskõlas käesoleva direktiiviga täielikult kustutada.
2. Liikmesriigid, kus võla täieliku kustutamise tingimus on ettevõtja poolt võla osaline tasumine, tagavad, et seonduv tasumiskohustus põhineb ettevõtja konkreetsel olukorral ja on eelkõige proportsionaalne tema netotuluga maksekohustustest vabastamise perioodil.

Artikkel 20

Maksekohustustest vabastamise periood

1. Periood, mille möödudes võib ülemäärastes võlgades ettevõtjate võlad täielikult kustutada, ei kesta kauem kui kolm aastat alates järgmisest:
 - (a) kuupäev, mil õigus- või haldusasutus langetas otsuse sellise menetluse alustamise kohta, juhul kui menetlus lõppeb ülemäärastes võlgades ettevõtja varade likvideerimisega, või
 - (b) tagasimaksete kava rakendamise alguse kuupäev, juhul kui menetlus hõlmab tagasimaksete kava.
2. Liikmesriigid tagavad, et maksekohustustest vabastamise perioodi möödumisel ülemäärastes võlgades ettevõtjate võlad kustutakse, ilma et oleks vaja uuesti õigus- või haldusasutuse poole pöörduda.

Artikkel 21

Keeluperiood

Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui ülemäärastes võlgades ettevõtja võlad kooskõlas käesoleva direktiiviga kustutatakse, siis kõik kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevusega alustamise ja tegelemise keelud, mis seonduvad ettevõtja ülemääraste võlgnevusega, kaotavad kehtivuse hiljemalt maksekohustustest vabastamise perioodi lõppedes, ilma et oleks vaja uuesti õigus- või haldusasutuse poole pöörduda.

Artikkel 22

Piirangud

1. Erandina artiklitest 19, 20 ja 21 võivad liikmesriigid üheselt määratletud olukordades ja juhul kui sellised piirangud on avalikkuse huvides õigustatud, säilitada või kehtestada maksekohustustest vabastamisele juurdepääsu piiravad sätted või võla täieliku kustutamise pikemad perioodid või pikemad keeluperioodid eelkõige järgmistel juhtudel:
 - (a) ülemäärastes võlgades ettevõtja tegevus võla tekkides või võlgade sissenõudmisel oli võlausaldajate suhtes ebaaus või pahauskne;
 - (b) ülemäärastes võlgades ettevõtja ei pea kinni võlgade tagasimaksmise graafikust või ei täida muud juriidilist kohustust, mille eesmärk on võlausaldajate huvide kaitse;
 - (c) maksekohustustest vabastamise menetluste kuritarvitamise korral;
 - (d) maksekohustustest vabastamise menetluste teataval ajavahemikul korduva kasutamise korral.
2. Liikmesriigid võivad sätestada pikemad maksekohustustest vabastamise perioodid juhtudel, kui ülemäärastes võlgades ettevõtja põhielukoht on võimalike realiseeritavate varade seast välja arvatud, et kaitsta ülemäärastes võlgades ettevõtja ja tema pere toimetulekut.

3. Liikmesriigid võivad konkreetsed võlakategooriad, nagu tagatud võlad või kriminaalkaristustest või deliktiõiguslikust vastutusest tulenevad võlad, maksekohustustest vabastamisest välja arvata või sätestada pikema maksekohustustest vabastamise perioodi, juhul kui sellised väljaarvamised või piirangud on avalikkuse huvides õigustatud.
4. Erandina artiklist 21 võivad liikmesriigid sätestada tegutsemiskeelu pikemaks või määramata ajaks, kui ülemäärastes võlgades ettevõtja on sellise elukutse esindaja, mille kohta kehtivad erilised eetikanõuded, või kui tegutsemiskeelud määrati kriminaalkohtumenetluses.

Artikkel 23

Äriline ja isiklike võlgade menetlemise konsolideerimine

1. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui ülemäärastes võlgades ettevõtjal on kaubandus-, majandus-, ametialases või kutsetegevuses tekkinud võlgu, samuti isiklike võlgu, mis on tekkinud väljaspool neid tegevusi, siis käsitletakse maksekohustustest vabastamise saamiseks kõiki võlgu ühe menetluse raames.
2. Liikmesriigid võivad lõikest 1 kõrvale kalduda ja sätestada, et ärilisi ja isiklike võlgu tuleb käsitleda eraldi menetlustes, eeldusel et neid menetlusi on võimalik käesoleva direktiivi kohase maksekohustustest vabastamise saamiseks kooskõlastada.

IV JAOTIS

Restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise tõhususe suurendamise meetmed

Artikkel 24

Õigus- ja haldusasutused

1. Liikmesriigid tagavad, et kohtute ja haldusasutuste töötajad, kes tegelevad restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise asjadega saavad oma töökohustuste jaoks sobiva esmase ja täiendava koolituse.
2. Ilma et see mõjutaks kohtusüsteemi sõltumatust ja korralduse erinevusi liidus, tagavad liikmesriigid, et restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise asju arutatakse tõhusalt, tagades menetluse kiiruse ja selle, et vastutavatel õigusasutuste töötajatel oleks vajalik oskusteave ja spetsialiseerumine.

Artikkel 25

Restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise valdkonna spetsialistid

1. Liikmesriigid tagavad, et vahendajad, pankrotihaldurid ja teised restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise asjades määratud spetsialistid saavad vajaliku esmase ja täiendava koolituse, et tagada teenuste osutamine kõikide osapoolte suhtes tõhusalt, erapooletult, sõltumatult ja pädevalt.
2. Liikmesriigid soodustavad mis tahes nende poolt asjakohaseks peetavate vahenditega restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise valdkonna spetsialistide vabatahtlike tegevusjuhendite väljatöötamist ja nendest kinnipidamist ning teisi selliste teenuste osutamise tõhusaid järelevalvemehhanisme.

Artikkel 26

Restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise valdkonna spetsialistide määramine

1. Liikmesriigid tagavad, et restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise valdkonna spetsialistide määramise, ametist vabastamise ja tagasiastumise kord on selge, prognoositav ja õiglane ning vastab eelkõige lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud nõuetele.
2. Liikmesriigid tagavad, et pankrotihalduri sobivuskriteeriumid ja võimalikud ametisse nimetamisest keeldumise alused on selged ja läbipaistvad.
3. Kui restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise valdkonna spetsialistid nimetab ametisse õigus- või haldusasutus, tagavad liikmesriigid, et sellise spetsialisti ametisse nimetamisel õigus- või haldusasutuse kasutatavad valikukriteeriumid on selged ja läbipaistvad. Konkreetse juhtumi jaoks restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise valdkonna spetsialisti valides kaalutakse nõuetekohaselt spetsialisti kogemusi ja oskusteadmisi. Vajaduse korral konsulteeritakse spetsialisti valimiseks võlgnike ja võlausaldajatega.
4. Piiriüleste restruktureerimis- ja maksejõuetusmenetluste korral arvestatakse nõuetekohaselt spetsialisti suutlikkust suhelda ja koostööd teha välisriigis tegutsevate maksejõuetusspetsialistidega ning õigus- või haldusasutustega, samuti tema inim- ja haldusressursse.

Artikkel 27

Restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise valdkonna spetsialistide järelevalve ja tasustamine

1. Liikmesriigid kehtestavad asjakohased järelevalve- ja regulatiivsed struktuurid, millega tagada, et restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise valdkonna spetsialistide töö suhtes kohaldatakse asjakohast järelevalvet. Kõnealune järelevalve ja reguleerimine hõlmab ka asjakohast ja tõhusat sanktsioonide korda juhul, kui spetsialist töökohustusi rikub.
2. Liikmesriigid tagavad, et restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise valdkonna spetsialistide nõutavad tasud lähtuksid eeskirjadest, mis

soodustavad nõuetekohaselt juhtumi keerukust arvestades asja kiiret ja tõhusat lõpuleviimist. Liikmesriigid tagavad, et kõikide tasustamise vaidluste piisavalt kiire lahendamise tagamiseks on saadaval asjakohased ja juba kaitsemeetmeid sisaldavad menetlused.

Artikkel 28

Elektroniliste sidevahendite kasutamine

1. Liikmesriigid tagavad, et järgmisi toiminguid saab teha elektrooniliselt, sh piiriülesuse olukordades:
 - (a) nõuete esitamine;
 - (b) pädevale õigus- või haldusasutusele restruktureerimiskava või tagasimaksete kava esitamine;
 - (c) võlausaldajatele teadete saatmine;
 - (d) restruktureerimiskavade üle hääletamine;
 - (e) kaebuste esitamine.

V JAOTIS

Restruktureerimise, maksejõuetuse ja maksekohustustest vabastamise menetluste jälgimine

Artikkel 29

Andmete kogumine

1. Usaldusväärse aastastatistika koostamiseks koguvad ja koondavad liikmesriigid liikmesriikide tasandil järgmisi andmeid:
 - (a) algatatud, pooleliolevate ja lõpuleviidud menetluste arv järgmise liigitusega:
 - (i) ennetava restruktureerimise menetlused;
 - (ii) maksejõuetusmenetlused, nt likvideerimismenetlused;
 - (iii) menetlused, mille kaudu füüsiliste isikute võlg täielikult kustutatakse;
 - (b) menetluse kestus alates algatamisest kuni väljamakseteni, eraldi menetluste liikide kaupa (ennetava restruktureerimise menetlus, maksejõuetusmenetlus, maksekohustustest vabastamise menetlus);
 - (c) igat liiki tulemuse osakaal iga restruktureerimis- või maksejõuetusmenetluse liigi arvestuses, sh selliste menetluste arv, mida taotleti, kuid mida ei algatatud, kuna võlgniku pankrotivaras ei jagunud selleks vahendeid;

- (d) õigus- või haldusasutuse poolt iga menetluse eest mõistetud keskmised kulud eurodes;
- (e) sissenõudmismäär tagatud ja tagamata nõudega võlausaldajate kohta eraldi, samuti iga punktis a osutatud liiki menetluse kohta selliste menetluste arv, mille sissenõudmismäär oli kokku kuni kaks protsenti;
- (f) selliste võlgnike arv, kelle suhtes kohaldatakse punkti a alapunktis i osutatud menetlusi ja kelle suhtes kolme aasta jooksul alates selliste menetluste lõpust kohaldatakse punkti a alapunktis i või ii osutatud menetlust;
- (g) selliste käesoleva lõike punkti a alapunktis iii osutatud menetluse läbinud võlgnike arv, kelle suhtes kohaldatakse seejärel mõnda muud käesoleva lõike punktis a osutatud menetlust.

Esimese lõigu punkti e kohaldamisel arvestatakse sissenõudmismäära pärast kulude mahaarvamist ning anonüümsetel andmeväljadel esitatakse nii sissenõudmismäär kui ka selle ajatelg kuni sissenõudmiseni.

2. Liikmesriigid eristavad lõikes 1 osutatud statistika järgmiselt:

- (a) asjaomaste võlgnike suurus töötajate arvu järgi;
- (b) füüsilised või juriidilised isikud;
- (c) maksekohustustest vabastamine, ja kui siseriiklikus õiguses vahet tehakse, kas menetluses osalevad ainult ettevõtjad või on kõik füüsilised isikud.

3. Liikmesriigid koostavad lõigetes 1 ja 2 osutatud koondandmete alusel statistika terve kalendriaasta kohta iga aasta 31. detsembri seisuga, alustades andmetest, mis koguti alates [*rakendusmeetmete kohaldamise alguskuupäevast*] esimese terve kalendriaasta jooksul. Statistika edastatakse komisjonile kord aastas, täpsemalt andmete kogumise aastale järgneva kalendriaasta 31. märtsiks, kasutades andmete edastamise tüüpvormi.

4. Komisjon kehtestab lõikes 3 osutatud edastamisvormi rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 30 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 30

Komitee

1. Komisjoni abistab komitee. See komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

VI JAOTIS

Lõppsätted

Artikkel 31

Seos teiste õigusaktidega

1. Käesoleva direktiiviga ei piirata järgmisi õigusakte:
 - (a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides⁸⁰;
 - (b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta⁸¹ ning
 - (c) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta⁸².
2. Käesoleva direktiiviga ei piirata töötajate õigusi, mis on neile tagatud direktiividega 98/59/EÜ, 2001/23/EÜ, 2002/14/EÜ, 2008/94/EÜ ja 2009/38/EÜ.

Artikkel 32

Direktiivi 2012/30/EL muutmine

Direktiivi 2012/30/EL artiklile 45 lisatakse järgmine lõige 4:

„4. Liikmesriigid kalduvad kõrvale artikli 19 lõikest 1, artiklist 29, artiklist 33, artiklist 34, artiklist 35, artikli 40 lõike 1 punktist b, artikli 41 lõikest 1 ja artiklist 42 sellisel määral ja ajavahemikul, kui selline kõrvalekaldumine on vajalik Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (...) [ennetava restruktureerimise ja uue võimaluse andmise raamistike kohta]* sätestatud ennetava restruktureerimise raamistiku kehtestamiseks.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (...) ennetava restruktureerimise ja uue võimaluse andmise raamistike kohta (ELT).“

Artikkel 33

Läbivaatamisklausel

Hiljemalt [5 aasta jooksul pärast rakendusmeetmete kohaldamise alguskuupäeva] ja seejärel iga 7 aasta tagant esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus-

⁸⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 1998. aasta direktiiv 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaberiarveldussüsteemides (EÜT L 166, 11.6.1998, lk 45).

⁸¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuni 2012. aasta direktiiv 2002/47/EÜ finantstagatiskokkulepete kohta (EÜT L 168, 27.6.2002, lk 43).

⁸² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.7.2012, lk 1).

ja Sotsiaalkomiteele aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta, muu hulgas kaaludes, kas restruktureerimise, maksejõuetuse ja uue võimaluse andmise õigusliku raamistiku konsolideerimiseks ning tugevdamiseks on vaja täiendavaid meetmeid.

Artikkel 34

Rakendamine

1. Liikmesriigid võtavad vastu käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid ja avaldavad need hiljemalt [2 aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva]. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Nad kohaldavad kõnealuseid norme alates [2 aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva], v.a IV jaotise rakendamise normid, mida kohaldatakse alates [3 aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva].

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 35

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 36

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourgis,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*